

บทที่ 4 ผลการวิจัย (Finding and Results)

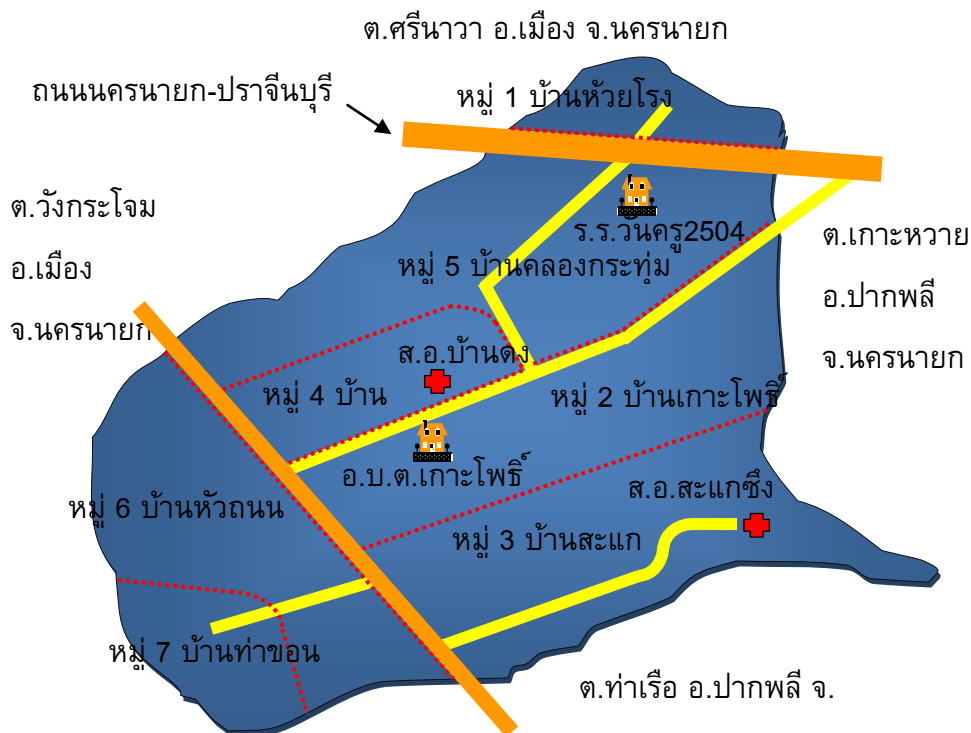
จากการศึกษาการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีผลการวิจัยดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์

ทีมวิจัยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่อยู่ในชุมชนที่เอื้อต่อการทำวิจัย โดยมีการสำรวจจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ ดังนี้

1. สถานที่ตั้ง

ตำบลเกาะโพธิ์ เป็นตำบลขนาดเล็กตำบลหนึ่งของอำเภอปากพลี มีพื้นที่ทั้งหมด 23,125 ไร่ หรือ 37 ตารางกิโลเมตร อยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ อยู่ห่างจากอำเภอปากพลี ประมาณ 4 กิโลเมตร ปกครองโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ ซึ่งได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แผนที่ของตำบลเกาะโพธิ์ จังหวัดนครนายก

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบล ศรีนาวา อำเภอเมืองนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบล ท่าเรือ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบล วังกระโจม อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2. ประวัติความเป็นมา

ตำบลเกาะโพธิ์สภาพเดิมของหมู่บ้านเป็นป่าทึบ มีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่มากมาย ที่ตั้งของตำบลมีต้นไม้ล้อมรอบเหมือนเกาะ โดยเฉพาะมีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่โดยรอบหนาแน่น จึงได้ตั้งชื่อว่า "ตำบลเกาะโพธิ์" ซึ่งตำบลเกาะโพธิ์เดิมอยู่ในเขตการปกครองของตำบลเกาะหวาย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2509 ซึ่งเดิมมีจำนวน 6 หมู่บ้าน ปัจจุบันตำบลเกาะโพธิ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอปากพลี ซึ่งประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยโรง บ้านเกาะโพธิ์ บ้านสะแกชิง บ้านดงข่า บ้านคลองกระทุ่ม บ้านหัวถนนและบ้านท่าขอน

3. การปกครอง

ตำบลเกาะโพธิ์แบ่งการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านห้วยโรง มีนายบุญยัง จันท์ศรี เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านเกาะโพธิ์ มีนายประดิษฐ์ เกิดใจบุญ เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 บ้านสะแกชิง มีนายเสนาะ บุญเพื่อน เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 บ้านดงข่า นายสงว เทียนงาม เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 บ้านคลองกระทุ่ม มีนายประเดิม วังอาษา เป็นกำนัน หมู่ที่ 6 บ้านหัวถนน มีนางนาคยา ตันมลาภรณ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และหมู่ที่ 7 บ้านท่าขอน มีนางเพยวาร์ กรมหัวไผ่ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ มีนายสมชาย เพิ่มเพียร เป็นนายก ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้บริหารและดูแลในหมู่บ้าน ในระดับตำบลมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาชุมชน มีตำรวจชุมชนเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน นอกจากนี้ในชุมชนยังมีองค์กรอื่น ๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่ม อสม. ชมรมสร้างสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการประสานงาน เป็นเครือข่ายระดับตำบลอยู่ตลอดเวลา

4. ประชากร

ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์มีทั้งสิ้น 2,951 คน จำนวนครัวเรือน 916 ครัวเรือน เป็นเพศชาย จำนวน 1,480 คน เพศหญิง จำนวน 1,471 คน ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีเพียงเล็กน้อยค้าขายและรับจ้าง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มในฤดูฝนน้ำจะท่วมทุกปี ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้และแม่น้ำไหลผ่าน มีคลองชลประทานไหลผ่านกลางตำบล สภาพปัญหาของตำบลเกาะโพธิ์ ประกอบด้วย ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัญหาระบบการจ่ายน้ำประปาหมู่บ้าน ดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาประชาชนขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเจ็บป่วยของราษฎร การติดต่อสื่อสารและการกำจัดขยะมูลฝอย ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรแยกตามเพศ

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
ม.1 บ้านห้วยโรง	205	278	311	589
ม.2 บ้านเกาะโพธิ์	77	115	127	242
ม.3 บ้านสะแกซิ่ง	152	251	262	513
ม.4 บ้านดงข่า	213	330	319	649
ม.5 บ้านคลองกระท่อม	121	181	167	348
ม.6 บ้านหัวถนน	123	214	225	439
ม.7 บ้านท่าขอน	125	111	60	171
รวม	916	1,480	1,471	2,951

5. สถานที่สำคัญ

ตำบลเกาะโพธิ์มีองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์เป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง มีโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาชั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนวันครู 2504 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 1 แห่ง มีโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลชุมชนบ้านดงข่า รับผิดชอบ หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 4 และหมู่ 5 ส่วนโรงพยาบาลชุมชนบ้านสะแกซิ่ง รับผิดชอบ หมู่ 3 หมู่ 6 และหมู่ 7 มีวัดอยู่ตามหมู่บ้านจำนวน 4 แห่ง คือ วัดห้วยโรง วัดเกาะโพธิ์ วัดสะแกซิ่ง และวัดจินดาราม (ดงข่า) ชาวตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยังคงยึดมั่นประเพณีและวัฒนธรรมสืบต่อกันมาจากรพบุรุษ เมื่อถึงวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา ชาวบ้านจะมารวมตัวกันที่วัด ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สถานที่สำคัญของตำบลเกาะโพธิ์

หมู่บ้าน	สถานที่สำคัญ				
	อบต	ร.ร.	วัด	ศูนย์เด็กฯ	โรงพยาบาลชุมชน
ม.1 บ้านห้วยโรง	-	-	1	-	-
ม.2 บ้านเกาะโพธิ์	1	-	1	-	-
ม.4 บ้านดงข่า	-	-	1	-	1
ม.3 บ้านสะแกซิ่ง	-	-	1	-	1
ม.5 บ้านคลองกระท่อม	-	1	-	1	-
ม.6 บ้านหัวถนน	-	-	-	-	-
ม.7 บ้านท่าขอน	-	-	-	-	-
รวม	1	1	4	1	2

6. การคมนาคม

ตำบลเกาะโพธิ์มีถนนลาดยางของทางหลวงชนบทผ่าน จากเขตตำบลวังกระโจม โดยผ่าน หมู่ที่ 2, 4, 6 ของตำบลเกาะโพธิ์ไปสิ้นสุดที่เขตตำบลท่าเรือ อ.ปากพลี จ.นครนายก

หมู่ที่ 1 มีถนนลาดยาง จากถนนสุวรรณศร เข้าวัดห้วยโรงสิ้นสุดเขตตำบลเกาะโพธิ์ ถึงเขตตำบลศรีนาวา อ.เมือง จ.นครนายก

หมู่ที่ 1 มีถนนคอนกรีต ทางเข้าซอยราษฎร์พัฒนา

หมู่ที่ 1 มีถนนคอนกรีต ทางเข้าซอยบ้านหนองปร่าจีน ไปสิ้นสุดเขต ตำบลบ้านใหญ่ อ.เมือง จ.นครนายก

หมู่ที่ 2 มีถนนลาดยาง หมู่ที่ 2 ไปผ่าน หมู่ 4 ไปสิ้นสุดเขตเทศบาลตำบลเกาะหวาย ระยะทาง 3 กิโลเมตร

หมู่ที่ 2 มีถนนคอนกรีต จากทางเข้าประตูน้ำ เข้าบ้านดอนทอง ระยะทาง 1 กิโลเมตร

หมู่ที่ 3 มีถนนลาดยาง จากสะพานข้ามคลองชลประทาน เข้าวัดสะแกซึ่ง

หมู่ที่ 3 มีถนนคอนกรีต ภายในหมู่บ้านสะแกซึ่ง

หมู่ที่ 4 มีถนนคอนกรีต จากทางเข้าวัดจินดาราม ไปสิ้นสุดสะพานข้ามคลองชลประทาน

หมู่ที่ 4 มีถนนคอนกรีต ทางเข้าหลังแฟลตตำรวจบ้านดงข่า

หมู่ที่ 5 มีถนนคอนกรีต จากถนนสุวรรณศร ผ่านหลังโรงเรียนวันครู 2504

หมู่ที่ 7 มีถนนคอนกรีต หน้าที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ไปสิ้นสุดเขตตำบลดงละคร อําเภอมือง จังหวัดนครนายก

ปัจจุบันสภาพถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตและลาดยางอัดแข็ง สามารถติดต่อเชื่อมกันได้ทุกหมู่บ้าน ระยะทางระหว่างหมู่บ้านไม่ห่างกันมากนัก การเดินทางสัญจรไปมาส่วนใหญ่จะใช้รถจักรยานยนต์และรถจักรยานและมีบางรายที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวไม่มีรถโดยสารประจำทาง ดังนั้นการคมนาคมภายในตำบลจึงมีความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ส่วนประชาชนสามารถเดินทางมารับบริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสะแกซึ่งใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที

ส่วนการติดต่อสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ตำบลเกาะโพธิ์ ไม่มีสถานที่ตั้งทำการไปรษณีย์โทรเลข และสถานีโทรคมนาคมอื่นๆ มีตู้โทรศัพท์สาธารณะเพียงจำนวน 9 แห่ง

7. การไฟฟ้า

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้ในพื้นที จำนวน 628 ครัวเรือน และมีบ้านที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Home System : SHS) จำนวน 8 ครัวเรือน รวมเป็น 636 ครัวเรือน

8. การประปา

ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์ ใช้น้ำประปาหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต. จำนวน 457 ครัวเรือน คือ หมู่ที่ 2,4,5,6 หมู่ที่ 3 เป็นประปาที่หมู่บ้านดูแลเอง และหมู่ที่ 1 ใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาค

9. อาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เมื่อถึงช่วงที่มีการดำนาจะพากันรีบเร่งทำให้เสร็จทันฝน และเมื่อถึงช่วงเกี่ยวข้าวจะรีบเร่งเกี่ยวข้าวให้เสร็จทันเวลา ซึ่งชาวบ้านจะร่วมกันทำนากันทั้งครอบครัว จากการที่ได้ลงไปศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน พบว่า ในช่วงการเกี่ยวข้าวทุกคนที่พอมีกำลังจะไปที่นาของตนเองตั้งแต่เช้ามีด บางครั้งจะกลับถึงบ้านเมื่อมีดค้ำ หลังจากหมดฤดูทำนาบางครั้งครอบครัวจะทำสวนและเพาะเห็ดขาย จากการสอบถาม พบว่า สามารถทำรายได้ให้แก่ชาวบ้านได้พอสมควร มีชาวบ้านบางส่วนรับจ้าง จากการสอบถามชาวบ้านในตำบลเกาะโพธิ์บอกว่าถึงแม้จะรายได้ไม่มากแต่เป็นงานอิสระและทำอยู่ที่บ้านของตนเองไม่ต้องห่างบ้านหรือครอบครัว

ผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ค้ำเกษตร ข้าวเจ้า พืชผักผลไม้ มะม่วง มะปราง ผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ กลุ่มงานฝีมือปูนปั้น กลุ่มอาชีพทำปลาร้า กลุ่มโรงสีชุมชน กลุ่มการเพาะเห็ดฟาง กลุ่มอาชีพเกษตรผสมผสาน

10. ลักษณะทางสังคม และสภาพบ้านเรือน

สภาพบ้านเรือนโดยทั่วไปมีลักษณะปลูกสร้างอย่างถาวร ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว และสองชั้นทรงสูงมีใต้ถุนโล่ง ถ้าพอมีฐานะการเงินดีขึ้นจะต่อเติมชั้นล่างเพิ่มเติมเป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะปลูกชิดกันและอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบ้าน บริเวณริมถนน และกระจุกตัวกันเป็นกลุ่ม ๆ มีจำนวนน้อยที่ตั้งบ้านเรือนแบบโดด ๆ หรือกลุ่มน้อย 2-3 หลัง ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นระบบเครือญาติกัน มีฐานะความเป็นอยู่เป็นแบบพอเพียง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และ รับราชการบางส่วน ภาษาที่ใช้เป็น ภาษาไทย ประชาชนร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ จากการสังเกต พบว่า แทบทุกหลังคาเรือนมีรถมอเตอร์ไซค์ และบางบ้านมีรถกอล์ฟหรือรถเก๋ง เป็นพาหนะในการเดินทาง

11. วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อและการนับถือศาสนา

คนในตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมที่อยู่ในพื้นที่ของตำบล และส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ และชาวบ้านจะมีการประกอบพิธีต่าง ๆ ร่วมกันตามประเพณีทั่ว ๆ ไป เช่น ประเพณี บุญแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีออกพรรษา บุญสงกรานต์ และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีพวกลาวพวนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อุปนิสัยมีความสามัคคี เป็นคนรักสงบ ซื่อสัตย์ ยึดมั่นในศาสนา ปฏิบัติในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัด รวมตัวกันอยู่ตั้งเป็นสมาคมไทยพวนด้วย การประกอบอาชีพ คือ การทำนาเป็นอาชีพหลัก ทำไร่ ทำสวนเป็นส่วนน้อย ปัจจุบันรู้จักค้าขาย และประกอบอาชีพอื่น ๆ ความเชื่อในเรื่องผีเรือน ผีประจำหมู่บ้านเรียกว่า ศาลเจ้าปู่บ้าน หรือบางที่เรียกว่า "ศาลปู่ตา" ความเชื่อที่ว่าปู่บ้านจะเป็นผู้ดูแลรักษาลูกบ้าน ให้อยู่เย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เวลาเดินทางมักจะไปขอให้ปู่บ้านช่วยคุ้มครองและทุก ๆ ปี จะมีการเลี้ยง มีผู้ทำพิธี ซึ่งเรียกว่า "เจ้าจ้ำ" ส่วนผู้ประกอบพิธีชาย คือ หมอพร ประเพณีชาวลาวพวน มีประเพณีต่าง ๆ มากมาย เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว (เฮ่า) บุญข้าวจี ทานข้าวเม่า บุญข้าวหลาม เชื้อนางแมว สงกรานต์มีการลำพวน บายศรีพระ ความปรับเปลี่ยนในสังคมปัจจุบันชาวลาวพวน (ไทยพวน) ในตำบลเกาะโพธิ์สามารถปรับเปลี่ยนชีวิตดั้งเดิมและวิถีชีวิตในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ข้อมูลพื้นฐานสุขภาวะของชุมชนเกาะโพธิ์

ทีมวิจัยลงสำรวจพื้นที่ในชุมชน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อใช้เป็นข้อมูลก่อนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งการการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. สุขภาวะทั่วไปในชุมชนตำบลเกาะโพธิ์

สภาพทั่วไปของสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นในชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีผลการศึกษาดังนี้

1.1 ด้านสุขภาวะทางกาย

ด้านสุขภาวะทางกายโดยทั่วไปของชุมชน พบว่า แต่ก่อนภาวะการเจ็บป่วยของคนในชุมชนนั้นมีภาวะที่แตกต่างกัน อดีตผู้คนในชุมชนมีน้อยการเสียชีวิตเลยมีน้อยตามไปด้วย ปัจจุบันการเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น การคลอดบุตรนิยมไปคลอดที่โรงพยาบาล ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีสมาชิกภายในครอบครัวลดลงและมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเชิงเดี่ยวมากขึ้น รูปแบบของการเสียชีวิต พบว่าแตกต่างกันบ้าง เช่น เด็กแรกเกิดที่เสียชีวิตจะเสียชีวิตหลังคลอดจากโรคร้ายต่างๆ ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตด้วยโรคชรา นอกจากนี้มีสาเหตุของการเสียชีวิตรูปแบบอื่น เช่น หัวใจ ความดัน เบาหวาน มีการดื่มหรือทานสิ่งที่เป็นของบำรุงร่างกาย การดื่มสุราหรือสารเสพติด อุบัติเหตุ ปัจจุบันการทำเกษตรนิยมใช้สารเคมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาก่อนหน้านี้ ส่วนด้านอาหารมีความสะดวกเพิ่มมากขึ้นมีรถแม่ค้าเข้ามาขายในหมู่บ้าน ทำให้มีการทานเนื้อหมู เนื้อไก่ ไช้ เนื้อปลา รวมไปถึงอาหารสำเร็จรูปที่เป็นที่นิยม การใช้เครื่องปรุรสรต่าง ๆ ผักที่มีให้เล็กลงมากขึ้น แต่ทุกอย่างที่กล่าวมาแทบจะต้องใช้เงินแลกเปลี่ยนมาทั้งสิ้นเมื่อเปรียบเทียบกับแต่ก่อนที่หาได้ในชุมชน จนเป็นการรับประทานที่มากเกินไปจนเป็นความจำเป็น ซึ่งยังไม่รวมถึงขนมขบเคี้ยวของเด็ก ๆ อันเนื่องมาจากชุมชนมีโอกาสรับเอาความทันสมัยและพฤติกรรมมารบริโภคจากข้างกายนอกชุมชน

ด้านการออกกำลังกาย พบว่า ชาวบ้านไม่มีการออกกำลังกายที่มีรูปแบบมากนัก โดยส่วนมากก็จะอาศัยการทำงานในภาคเกษตรซึ่งเป็นการออกกำลังกายไปในตัว เมื่อกลับถึงบ้านก็จะอาบน้ำและรับประทานข้าวและเข้านอน อันเนื่องมาจากความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน

1.2 ด้านสุขภาวะทางจิต

ด้านสุขภาวะทางด้านจิตใจของชุมชนโดยทั่วไป พบว่า ชุมชนเกาะโพธิ์มีภาวะของความเครียดที่ส่งผลต่อเนื้ออันมีผลจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระบบการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป ภาวะเศรษฐกิจ ปัญหานี้สิน ปัญหาการศึกษาของบุตรหลาน เป็นต้น เหล่านี้ได้ส่งผลเป็นลูกโซ่ต่อผู้คนในชุมชน จากการซักถาม พบว่าในสมัยก่อนผู้คนในชุมชนจะไม่ค่อยมีความเครียดมากนัก แต่เมื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่หันมาปลูกพืชเศรษฐกิจมากขึ้น ปัญหาที่ส่งผลจึงกลายมาเป็นปัญหาระดับบุคคล ความเครียดต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุหลักๆ คือความเครียดจากปัญหานี้สิน ความพยายามลดหนี้แต่ก็ทำไม่ถูกวิธี รายรับไม่พอกับรายจ่ายเครียดจากการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตที่ต่างก็ต้องแข่งขัน ถึงแม้สภาพโดยทั่วไปภายในชุมชนจะมีการแข่งขันในการดำเนินชีวิตมากขึ้นทั้ง

สร้างบ้านใหม่ ซ็อรถยนต์ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย แต่สภาพการดำเนินชีวิตภายในชุมชนยังเป็นไปแบบง่าย ๆ คล้ายกับการดำรงวิถีชีวิตในรูปแบบเดิมที่มีการดำเนินชีวิตภายใต้การทำเกษตร การปศุสัตว์หรือการปลูกพืชกัน สังเกตเห็นว่าญาติหรือเพื่อนบ้านยังมีการปศุสัตว์หรือและปลูกพืชกันอยู่

ความเครียดอันเกิดจากหนี้สินที่เป็นหลัก ล้วนมาจากการกู้ยืมกองทุนการศึกษาของบุตรหลาน ภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวและเงินลงทุนในการผลิตพืชผลเพื่อการเกษตร แต่ก็มีบางครอบครัวที่สามารถจัดหนี้ให้เบาบางลงได้ และลด ละ เลิกระบบการผลิตพืชที่ต้องอิงกระแสน้ำของระบบการตลาดหันมาปลูกพืชที่สามารถใช้บริโภคภายในครัวเรือนและลดภาระค่าใช้จ่ายบางส่วนลง บางครอบครัวก็ตัดสินใจไม่ส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อหวังลดภาระค่าใช้จ่ายและให้มาทำงานร่วมกัน ซึ่งปัญหาของบุตรหลานบางคนก็ขาดโอกาสทางการศึกษาหรือออกไปเป็นแรงงานรับจ้างในเมือง เป็นต้น ภาวะของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนที่มองเห็นและสัมผัสได้ คือ หนี้สิน ภาระค่าใช้จ่าย การผลิตสินค้าทางการเกษตรที่ซับซ้อนและยากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาเหล่านี้ พบว่า เป็นภาวะที่ก่อให้เกิดทุกข์ของคนในชุมชน

1.3 ด้านสุขภาวะทางปัญญา

สภาพโดยทั่วไปของสุขภาวะทางปัญญาในชุมชน พบว่า ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ และยังมียึดหลักศาสนาและนำมาปฏิบัติปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ชาวบ้านจะมีการประกอบพิธีต่าง ๆ ร่วมกันตามประเพณีทั่ว ๆ ไป เช่น ประเพณีบุญแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีออกพรรษา งานสงกรานต์ นอกจากนี้สภาพสังคมในชุมชนค่อนข้างยังมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความเห็นอกเห็นใจต่อกัน มีการช่วยเหลือเผื่อแผ่ต่อกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้คนในชุมชนยังคงดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุขถึงแม้ว่าประชาชนในชุมชนยังมีหนี้สินที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวแต่ก็ยังมีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ตนเองมีและพยายามหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.4 ด้านสุขภาวะด้านทางสังคม

สภาพสังคมโดยทั่วไปของชุมชน พบว่า ในปัจจุบันชุมชนเกาะโพธิ์ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตชุมชนของตนเองไว้ได้ แต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง ก็คือ การประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรโดยส่วนใหญ่ ทั้งการทำนา ปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมโดยรวมของชุมชนเพราะการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตที่แต่เดิมผลิตเพื่อยังชีพมาเป็นผลิตเพื่อขายนั้น ทำให้คนในชุมชนมีเวลาให้แก่ส่วนรวมลดน้อยลง ทุกครอบครัวต่างเร่งรีบในการหาเลี้ยงชีพ ไม่แตกต่างจากสภาพของชุมชนในชนบทโดยทั่วไป แต่ภายใต้ความเร่งรีบของระบบการผลิตนั้นจะเห็นภาพของทุกคนยังมาร่วมการประชุมกันในเรื่องต่าง ๆ ด้านความสัมพันธ์ภายในชุมชนยังมีความรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างญาติพี่น้อง คนในชุมชนยังคงมีความเคารพต่อผู้สูงวัยอยู่เสมอในทุกปีของวันขึ้นปีใหม่จะมีการไปขอพรจากญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ แต่ยังคงมีพฤติกรรมในการดื่มสุราหลังเลิกงานช่วงเย็นและวันงานต่าง ๆ

1.5 ด้านสุขภาวะทางสิ่งแวดล้อม

สุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมเป็นถนนลาดยางและคอนกรีต ลักษณะบ้านเรือนโดยทั่วไปมีลักษณะปลูกสร้างอย่างถาวร

ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและสองชั้นทรงสูงมีใต้ถุนโล่ง ถ้าพอมีฐานะการเงินดีขึ้นจะต่อเติมชั้นล่างเพิ่มเติมเป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะปลูกชิดกันและอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบ้านบริเวณริมถนน และกระจุกตัวกันเป็นกลุ่มๆ มีจำนวนน้อยที่ตั้งบ้านเรือนแบบโดด ๆ หรือกลุ่มน้อย 2-3 หลัง ทุกหลังคาเรือนมีไฟฟ้าใช้ มีโทรศัพท์สาธารณะและระบบประปาหมู่บ้าน สภาพแวดล้อมถนนหนทางยังไม่มี การดูแล ขณะที่ระบบการกำจัดขยะที่เป็นของส่วนรวมยังมีระบบการจัดการที่ยังไม่ชัดเจน ส่วนบริเวณบ้านแต่ละหลังยังไม่มีการดูแลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดยังไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้สภาพด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่น่าอยู่น่าอาศัย

2. ปัญหาสุขภาพในตำบลเกาะโพธิ์

จากการสอบถามปัญหาด้านสุขภาพชาวเกาะโพธิ์ ที่ทีมผู้วิจัยได้ลงเก็บเก็บข้อมูลจาก 7 หมู่บ้านในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 30 ราย มีผลดังนี้ ดังตารางที่ 4.3

ปัญหาด้านสุขภาพทางกาย พบว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 46.70 มีปัญหา ร้อยละ 53.30 โดยมีปัญหาที่มีการเจ็บป่วยจากพฤติกรรมไม่ออกกำลังกายมากที่สุด ร้อยละ 23.30 รองลงมา คือ มีการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 16.70 น้อยที่สุด คือ มีการเจ็บป่วยจากพฤติกรรมการบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม ร้อยละ 13.30

ปัญหาด้านสุขภาพทางจิต พบว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 46.70 มีปัญหา ร้อยละ 53.30 โดยมีความเครียดจากการประกอบอาชีพมากที่สุด ร้อยละ 23.30 รองลงมา คือ มีความเครียดจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ร้อยละ 16.70 น้อยที่สุด คือ มีความเครียดจากสภาวะสังคมในปัจจุบัน ร้อยละ 13.30

ปัญหาด้านสุขภาพทางปัญญา พบว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 46.70 มีปัญหา ร้อยละ 53.30 โดยมีการทำงานด้วยความเคยชิน โดยไม่มีความรู้ในการทำงานมากที่สุด ร้อยละ 43.30 รองลงมา คือ มีการใช้กำลังกายมากกว่าใช้ความรู้ในการทำงาน ร้อยละ 6.70 น้อยที่สุด คือ มีการแก้ปัญหาโดยใช้กำลังมากกว่าใช้ปัญญา ร้อยละ 3.30

ปัญหาด้านสุขภาพทางสังคม พบว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 50.00 มีปัญหา ร้อยละ 50.00 โดยมีการเข้าร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนน้อยมากที่สุด ร้อยละ 26.70 รองลงมา คือ มีการทะเลาะกันในครอบครัวและคนในชุมชน ร้อยละ 13.30 น้อยที่สุด คือ มีช่องว่างของคนในครอบครัว หมู่บ้าน และชุมชน ร้อยละ 3.30

ปัญหาด้านสุขภาพทางสิ่งแวดล้อมพบว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 30.00 มีปัญหา ร้อยละ 70.00 โดยมีการใช้สารเคมีหรือสารกำจัดศัตรูพืชมากขึ้น ร้อยละ 26.70 รองลงมา คือ พืชผักพื้นบ้านสมุนไพรที่ใช้บริโภคเป็นอาหารลดน้อยลง ร้อยละ 23.30 น้อยที่สุด คือ ขยะมูลฝอยในชุมชนมีจำนวนมากขึ้น และ อากาศในชุมชนมีมลพิษมากขึ้น ร้อยละ 3.30 เท่ากัน

ตารางที่ 4.3 ปัญหาด้านสุขภาวะของตำบลเกาะโพธิ์

ปัญหาสุขภาวะ	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
ปัญหาด้านสุขภาวะทางกาย		
ไม่มีปัญหา	14	46.70
มีปัญหา	16	53.30
1. มีการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ	5	16.70
2. มีการเจ็บป่วยจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม	4	13.30
3. มีการเจ็บป่วยจากพฤติกรรมไม่ออกกำลังกาย	7	23.30
ปัญหาด้านสุขภาวะทางจิต		
ไม่มีปัญหา	14	46.70
มีปัญหา	16	53.30
1. มีความเครียดจากการประกอบอาชีพ	7	23.30
2. มีความเครียดจากสภาวะสังคมในปัจจุบัน	4	13.30
3. มีความเครียดจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	5	16.70
ปัญหาด้านสุขภาวะทางปัญญา		
ไม่มีปัญหา	14	46.70
มีปัญหา	16	53.30
1. มีการทำงานด้วยความเคยชิน โดยไม่มีความรู้ในการทำงาน	13	43.30
2. มีการใช้กำลังกายมากกว่าใช้ความรู้ในการทำงาน	2	6.70
3. การแก้ปัญหาโดยใช้กำลังมากกว่าใช้ปัญญา	1	3.30
ปัญหาด้านสุขภาวะทางสังคม		
ไม่มีปัญหา	15	50.00
มีปัญหา	15	50.00
1. มีการกำหนดระเบียบในการดำรงชีวิตที่เคร่งครัด	2	6.70

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ปัญหาสุขภาพ	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
2. มีการทะเลาะกันในครอบครัวและคนในชุมชน	4	13.30
3. มีการเข้าร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนน้อย	8	26.70
4. มีช่องว่างของคนในครอบครัว หมู่บ้าน และชุมชน	1	3.30
ปัญหาด้านสุขภาพทางสิ่งแวดล้อม		
ไม่มีปัญหา	9	30.00
มีปัญหา	21	70.00
1. พืชผักพื้นบ้านสมุนไพรที่ใช้บริโภคเป็นอาหารลดน้อยลง	7	23.30
2. คุณภาพของดินและแหล่งน้ำตามธรรมชาติลดน้อยลง	2	6.70
3. ขยะมูลฝอยในชุมชนมีจำนวนมากขึ้น	1	3.30
4. มีการใช้สารเคมีหรือสารกำจัดศัตรูพืชมากขึ้น	8	26.70
5. อากาศในชุมชนมีมลพิษมากขึ้น	1	3.30
6. ความปลอดภัยในทรัพย์สินในชุมชนลดน้อยลง	2	6.70

3. สื่อและกิจกรรมที่ต้องการใช้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพ

จากการสอบถามสื่อและกิจกรรมที่ต้องการใช้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพที่ทีมผู้วิจัยได้ลงเก็บเก็บข้อมูลจาก 7 หมู่บ้านในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 30 ราย พบว่า

สื่อที่ต้องการใช้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพในตำบลเกาะโพธิ์มากที่สุด คือ คู่มือร้อยละ 83.30 รองลงมา คือ สื่อบุคคลด้านสุขภาพ ร้อยละ 40.00 ส่วนสื่อที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ ป้ายประกาศ ร้อยละ 10.00

กิจกรรมที่ต้องการใช้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพในตำบลเกาะโพธิ์มากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ การอบรมและการจัดงานวัดสุขภาพ ร้อยละ 66.70 ส่วนสื่อที่ต้องการน้อยที่สุด คือ การจัดนิทรรศการ ร้อยละ 3.30 ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สื่อและกิจกรรมที่ต้องการใช้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

สื่อและกิจกรรม	สื่อ		กิจกรรม	
	ต้องการ	ร้อยละ	ไม่ต้องการ	ร้อยละ
สื่อที่ต้องการใช้ในการส่งเสริมสุขภาวะ				
1. สื่อบุคคลด้านสุขภาวะ	12	40.00	18	60.00
2. เอกสารเผยแพร่	9	30.00	21	70.00
3. คู่มือ	25	83.30	5	16.70
4. โปสเตอร์	10	33.30	20	66.70
5. ป้ายประกาศ	3	10.00	27	90.00
6. วิดีทัศน์	12	20.00	18	30.00
7. หอกระจายข่าว	11	36.70	19	63.30
กิจกรรมที่ต้องการใช้ในการส่งเสริมสุขภาวะ				
1. การประชุม	13	43.30	17	56.70
2. การอบรม	20	66.70	10	33.30
3. จัดงานวันสุขภาวะ	20	66.70	10	33.30
4. จัดนิทรรศการ	1	3.30	29	96.70
5. จัดกิจกรรมต่าง ๆ	24	80.00	6	20.00

4. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะตำบลเกาะโพธิ์

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี สามารถพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกรมาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ

4.1 ผู้นำชุมชน

ในการประสานงานร่วมกับชุมชนสิ่งที่ทำให้งานประสบความสำเร็จส่วนหนึ่ง เกิดจากบทบาทของผู้นำชุมชน ทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแหล่งเรียนรู้ ที่ให้ความร่วมมือทั้งการประสานงาน การติดต่อสื่อสารร่วมกับชุมชน

4.2 การบริหารจัดการ

ในการบริหารจัดการของชุมชนทำให้เรียนรู้ถึงความเข้มแข็งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการเกิดระบบกลุ่มในชุมชนที่จะช่วยกันพัฒนา และเปลี่ยนแนวความคิดที่ดี เป็นกลุ่มทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความชัดเจนในการบริหารงาน

4.3 กลไกการเปลี่ยนแปลงสู่สุขภาวะที่ดี

4.3.1 การให้ความรู้กับกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เกิดความเข้าใจกับการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในพื้นที่ และศึกษาดูงานนอกเขตพื้นที่เกิดแนวคิดใหม่

4.3.2 การมีส่วนร่วม มีการร่วมกันคิดโดยการใช้ระบบการเสวนาของกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ถึงกระบวนการจัดทำเป็นโครงการ และแนวทางปฏิบัติการเตรียมชุมชน รวมถึงการเข้าจัดการความรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ของแต่ละบุคคล

4.3.3 การประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ การเข้าจัดการความรู้ด้านสุขภาวะเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อหาหลักการในการถ่ายทอดความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ โดยใช้พื้นฐานความรู้ที่มีอยู่เดิมตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยไม่กระทบถึงการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่

4.3.4 ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถประกอบอาชีพเสริม เกิดกระบวนการของการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนของตนเอง รวมถึงการยอมรับในแนวทางปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครอบครัว

จากข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนเกาะโพธิ์มีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาวะแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร โดยมีจุดแข็ง คือ สภาพการดำเนินชีวิตภายในชุมชนยังเป็นที่สบายๆ คล้ายกับการดำรงวิถีชีวิตในรูปแบบเดิมที่มีการดำเนินชีวิตภายใต้การทำเกษตร สภาพสังคมในชุมชนค่อนข้างยังมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความเห็นอกเห็นใจต่อกัน มีการช่วยเหลือเผื่อแผ่ต่อกัน มีการปรึกษาหารือการพูดคุยกัน สังเกตเห็นว่าญาติหรือเพื่อนบ้านยังมีการปรึกษาหารือและพูดคุยกันอยู่ ผู้นำชุมชนทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในแหล่งเรียนรู้ยังมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีและยังทำกิจกรรมร่วมกันตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

การพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

หลังจากได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสุขภาวะ ที่วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยใช้การมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำเกษตรกร เกษตรและเยาวชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ

จากทีมงานวิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) เพื่อใช้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ โดยการเตรียมผู้มีส่วนร่วมจำนวน 20 คน และทำการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 จัดเตรียมทีมวิจัยหลัก ทีมวิจัยพื้นที่

ในการเตรียมทีมงานวิจัย ได้แก่ ทีมงานวิจัยหลักจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทีมงานวิจัยในพื้นที่ ประกอบด้วย นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ หัวหน้าและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงข่า ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งทีมงานวิจัยทั้งหมดได้มีการสนทนากลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในพื้นที่ โดยมีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย บทบาทของผู้ร่วมวิจัย การดำเนินงานในการศึกษาและพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนและตรงกันของทีมงานวิจัย โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ดังนี้

1.1.1 ทีมวิจัยหลัก

ทีมงานวิจัยหลัก มีบทบาทหน้าที่ประสานงานภายในโครงการวิจัยและรับผิดชอบในส่วนของการดำเนินการศึกษาวิจัย ได้แก่ การวางแผนการวิจัย การประชุมและจัดทำกิจกรรม การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช
- 2) ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์
- 3) ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม

1.1.2 ทีมวิจัยในพื้นที่

ทีมงานวิจัยในพื้นที่ มีบทบาทในการประสานงานภายในโครงการวิจัย ระหว่างผู้วิจัยและประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและรับผิดชอบในส่วนของการดำเนินงานการศึกษาวิจัย ได้แก่ การเก็บและรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ประชาชน รับข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่ จัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการประชุมและจัดทำกิจกรรม ซึ่งทีมงานวิจัยประกอบด้วย

- 1) นายสมชาย เพิ่มสมเพียร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์
- 2) กำนันประเดิม วังอาษา หมู่ที่ 5
- 3) นางทวินันท์ หะมณี หัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงข่า
- 4) นายสมพงษ์ ดีอาษา ผู้นำชุมชนตำบลเกาะโพธิ์
- 5) นางอุษา เพิ่มเพียร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ หมู่ 4
- 6) นายนิรุตดี น้อยเมือง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงข่า
- 8) ผู้ใหญ่สงว เทียนงาม หมู่ที่ 4
- 9) ผู้ใหญ่นาดยา ตันมลาภรณ์ หมู่ที่ 6

1.2 ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ทีมวิจัยสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการพบปะแนะนำตัวและโครงการที่จะทำการวิจัยและสร้างความคุ้นเคยกับเกษตรกรและเยาวชนในตำบลเพื่อสร้างความคุ้นเคย เชิญชวนเกษตรกรและเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

1.3 ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

ทีมผู้วิจัยเตรียมความพร้อมและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจกับผู้เข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งพัฒนาแนวคิดและแนวทางการดำเนินการวิจัยแบบการมีส่วนร่วมและวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนร่วมกัน ในการเตรียมความพร้อมและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น ดังนี้

1.3.1 การเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อมผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้กำหนดผู้เข้าร่วมงานวิจัย ที่เป็นผู้นำเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ประกอบอาชีพการเกษตรที่มีการจัดการผลิตพืช สัตว์ ประมง ในพื้นที่เดียวกัน
- 2) เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือเคยมีประสบการณ์และความรู้ด้านสุขภาวะมาก่อน

การเตรียมสถานที่ในการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำกิจกรรม ทีมวิจัยได้กำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงขำเป็นสถานที่ในการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำกิจกรรม เหตุผลในการเลือกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงขำเพราะผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเดินทางมาประชุมและทำกิจกรรมได้สะดวกและมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันได้เป็นอย่างดี

1.3.2 การสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

ในการสนทนากลุ่มที่ทีมงานวิจัยได้เน้นให้เกษตรกรผู้ร่วมสนทนาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งบรรยากาศในการประชุมได้มีการอภิปรายกลุ่มด้วยความเป็นกันเอง เกษตรกรผู้ร่วมสนทนามีความกระตือรือร้นในการอภิปราย ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาและทีมวิจัยได้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันเป็นอย่างดี โดยมีกระบวนการประชุมดังนี้

- 1) ทีมวิจัยและเกษตรกรผู้ร่วมสนทนาแนะนำตัวเองหลังจากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
- 2) ทีมวิจัยได้เล่าถึงสถานการณ์และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นของตำบลเกาะโพธิ์ให้ผู้ร่วมสนทนาได้รับทราบ
- 3) ทีมวิจัยได้ตั้งประเด็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาวะในพื้นที่ตำบลเกาะโพธิ์ โดยได้แบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้
 - สภาพทั่วไปของตำบลเกาะโพธิ์
 - สถานการณ์ด้านสุขภาวะในตำบลเกาะโพธิ์
 - ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย สุขภาวะด้านร่างกาย สุขภาวะด้านจิตใจ สุขภาวะด้านสังคมและสุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อม

- ในตำบลเกาะโพธิ์
- แนวทางการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ
 - การจัดค่ายการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อผลิตสื่อและจัดกิจกรรมในการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาวะ
 - การดำเนินการใช้สื่อและจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะในตำบลเกาะโพธิ์

หลังจากนั้นผู้วิจัยและเกษตรกรผู้ร่วมสนทนาสรุปการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะของตำบลเกาะโพธิ์ โดยทำการลงพื้นที่สำรวจชุมชนและทำการสนทนากลุ่มกับผู้นำเกษตรกรเป็นจำนวน 5 ครั้ง ดังภาพที่ 4.2 ถึง 4.5

ภาพที่ 4.2 แนะนำโครงการและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน

ภาพที่ 4.3 สนทนากลุ่มในประเด็นการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

ภาพที่ 4.4 สรุปผลการใช้สื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

ภาพที่ 4.5 วางแผนและกำหนดระยะเวลาการใช้สื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

1.4 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) การพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น การลงพื้นที่สำรวจชุมชนและทำการสนทนากลุ่มกับผู้นำเกษตรกรเกี่ยวกับสุขภาวะในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 20 คน สามารถสรุปผลความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ได้ดังนี้

1.4.1 แนวทางการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

จากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นทางกลุ่ม สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สุขภาวะได้ดังนี้

- 1) สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต้องจัดไปพร้อมกันและมีเนื้อหาสอดคล้องกันทั้งสื่อและกิจกรรมเพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 2) หัวข้อเรื่องเนื้อหาของสื่อและกิจกรรมต้องตรงกับความต้องการของเกษตรกรและเหมาะสมกับสภาพของชุมชนจึงจะจูงใจให้เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) การถ่ายทอดและส่งเสริมความรู้สุขภาวะควรเป็นประชาชนในพื้นที่ของตำบลเกาะโพธิ์ที่มีความสนใจและเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ
- 4) การทำกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เกษตรกรทุกคนสามารถทำร่วมกันเพราะจะทำให้ได้ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมจริงซึ่งทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์และร่วมประเมินผลมากขึ้น
- 5) การกำหนดเวลาการจัดทำสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงเวลาว่างของเกษตรกร และไม่ควรรใช้เวลานานหลายวัน ใช้เวลา 1 วันเป็นเวลาที่เหมาะสม
- 6) การผลิตสื่อและทำกิจกรรมต้องมาจากการดำเนินงานในสถานที่จริง

1.4.2 สื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

จากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นทางกลุ่มได้กำหนดสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สุขภาวะได้ดังนี้

1) สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

การเลือกสื่อมาใช้ในการส่งเสริมความรู้สุขภาวะจะพิจารณาจากคุณลักษณะของสื่อ ความเหมาะสมของสื่อกับกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ สื่อที่มีอยู่จริงในชุมชนและความสามารถในการผลิตสื่อของเยาวชนที่มาร่วมโครงการ สามารถสรุปสื่อเพื่อการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 สื่อ คือ หนังสือคู่มือเพื่อการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น “คู่มือคู่มือ ภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ” เอกสารการอบรมเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

สื่อ	คุณลักษณะของสื่อ	วัตถุประสงค์
1. หนังสือคู่มือเพื่อการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. นำเสนอเนื้อหาสาระได้ละเอียดมากกว่าสื่ออื่นและยังนำมาทบทวนได้เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ได้มีการเรียบเรียงให้เหมาะสมกับเกษตรกรและใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย 2. โนม่น้าวหรือจุดใจเกษตรกรให้คล้อยตามได้ง่าย เนื่องจากภาษา ลีลาการเขียนและเนื้อหาที่นำเสนอเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกษตรกรเชื่อถือและคล้อยตาม	เพื่อให้ทราบถึงภูมิปัญญาด้านสุขภาวะที่มีอยู่ภายในชุมชน
2. เอกสารการอบรมเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	1. นำเสนอเนื้อหาสาระได้ละเอียดมากกว่าสื่ออื่นและยังนำมาทบทวนได้เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ได้มีการเรียบเรียงให้เหมาะสมกับเกษตรกรและใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย 2. โนม่น้าวหรือจุดใจเกษตรกรให้คล้อยตามได้ง่าย เนื่องจากภาษา ลีลาการเขียนและเนื้อหาที่นำเสนอเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกษตรกรเชื่อถือและคล้อยตาม	เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไป วิธีการเพาะ วิธีการปลูก วิธีการดูแลและเก็บสรรพคุณ การแปรรูปแก่นตะวัน

2) กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สุขภาวะ

การจัดกิจกรรมใช้ในการส่งเสริมความรู้สุขภาวะจะพิจารณาจาก คุณลักษณะของกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย และความสามารถของเกษตรกรที่มาร่วม

โครงการ ระบุกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่ โครงการส่งเสริมสุขภาวะดี “สุขภาวะดี ชีวิตมีสุข” โครงการส่งเสริมสุขภาพ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” โครงการส่งเสริมสุขภาพ “แปรรูปต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” โครงการส่งเสริมสุขภาพแวดล้อมชุมชน “บ้านนาอยู่เกาะโพธิ์น้ามอง” โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายและเชื่อมความสัมพันธ์ “แข่งขันกีฬาพื้นบ้านประจำตำบล” ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

กิจกรรม	คุณลักษณะของกิจกรรม	วัตถุประสงค์
1. โครงการส่งเสริมสุขภาวะดี “สุขภาวะดี ชีวิตมีสุข”	1. คนในชุมชนได้รู้จักถึงความสามารถ จุดเด่น เอกลักษณะที่ชัดเจนของเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกในการดูแลสุขภาพ 2. เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเกิดการ พัฒนา ดูแลตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นบุคคลตัวอย่างของชุมชน	เพื่อค้นหาเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการดูแลสุขภาพ เพื่อเป็นบุคคลตัวอย่างของชุมชนและสามารถไปถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ถูกต้องต่อไป
2. โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น “คู่มือคู่มือ ภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ”	1. คนในชุมชนได้รู้จักและมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง 2. คนในชุมชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมาใช้ในการดูแลสุขภาพ	เพื่อค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง
3. โครงการส่งเสริมสุขภาพ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ”	1. ได้เกษตรกรมีความรู้ในการปลูกพืชสมุนไพรสำหรับใช้ในการป้องกันสุขภาพของตนเองและทำให้เกิดรายได้เสริม 2. เกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในชุมชน และก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจกัน	เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชสมุนไพรไว้สำหรับรับประทานในการรักษาสุขภาพและมีรายได้เสริม
4. โครงการส่งเสริมสุขภาพ “แปรรูปต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ”	1. ได้เกษตรกรมีความรู้ในการแปรรูปพืชสมุนไพร 2. เกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในชุมชน และก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันมีความเข้าใจกัน	เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถแปรรูปพืชสมุนไพรสำหรับใช้ในบริโภคเพื่อรักษาสุขภาพและมีรายได้เสริม
5. โครงการส่งเสริมสุขภาพแวดล้อมชุมชน “บ้านนาอยู่ เกาะโพธิ์น้ามอง”	1. ได้บ้านตัวอย่างในการดูแลสุขภาพแวดล้อมของบ้านเรือน 2. ทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่ายุ่	เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักถึงสภาพความเป็นอยู่ที่ดีสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่ายุ่

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กิจกรรม	คุณลักษณะของกิจกรรม	วัตถุประสงค์
6. โครงการส่งเสริมการออกกำลังกาย	1. คนในชุมชนหันมาออกกำลังกายร่วมกันและมีความร่าเริงแจ่มใส อยู่ในสังคมได้	เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักถึงการออกกำลังกายและมีจิตใจร่าเริงสังคมได้
และเชื่อความสัมพันธ์ “แข่งขันกีฬาพื้นบ้านประจำตำบล”	2. เกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในชุมชน และก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจกัน	แจ่มใส สามารถเข้าสังคมได้

2. การจัดค่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

หลังจากการสนทนากลุ่มจนสามารถกำหนดสื่อและกิจกรรมได้แล้ว ทีมวิจัยดำเนินการจัดค่ายการเรียนรู้และผลิตสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การจัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

จากการสนทนากลุ่มผู้นำเกษตรกร มีผลการวิเคราะห์การจัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะดังนี้

2.1.1 วัตถุประสงค์

กำหนดผลที่ได้จากการฝึกอบรม ตามหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

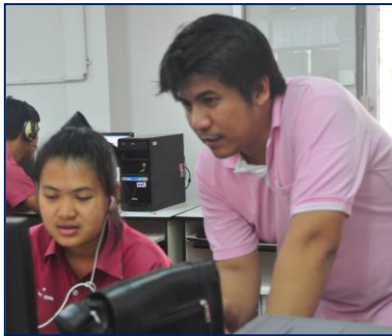
- 1) เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ทักษะ และสามารถผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ
- 2) เพื่อสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่จะนำความรู้ไปถ่ายทอดความรู้สู่เพื่อนครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป
- 3) เพื่อคัดเลือกตัวแทนเยาวชนในการทำหน้าที่เป็นตัวแทน “นักนิเทศศาสตร์” ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะตามวาระโอกาสอย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่ายการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่ายเยาวชนเพื่อพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้ ดังตารางที่ 4.7 และ ภาพที่ 4.6 - 4.8

ตารางที่ 4.7 เนื้อหาที่ใช้จัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่าย	ความรู้และทักษะ
1. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการ ผลิตหนังสือเพื่อการเรียนรู้ใน การเผยแพร่	1. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เบื้องต้น 2. การออกแบบและจัดหน้าสื่อ สิ่งพิมพ์ 3. การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปใน การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	1. มีความรู้ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เบื้องต้น 2. มีทักษะการออกแบบและจัดหน้า สื่อสิ่งพิมพ์ 3. มีทักษะการใช้โปรแกรมในการ ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 4.6 การจัดถ่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

ภาพที่ 4.7 การประกวดการทำสื่อสิ่งพิมพ์ “คู่มือคู่มือ ภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ”

ภาพที่ 4.8 สื่อสิ่งพิมพ์ “ร่างจิตสมุนไพรรุ่นชุมชน และการนวดแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น”

2.1.3 ระยะเวลาการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้สุขภาวะ มีระยะเวลาการจัดกิจกรรม จำนวน 3 วัน เพื่อให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ทั้งในภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการผลิตสื่อ พร้อมร่วมเรียนรู้จากวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะและ สามารถนำไปความรู้ไปใช้ถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.1.4 วันและสถานที่จัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้สุขภาวะ โดยจัดขึ้นระหว่าง 22 - 24 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ที่โรงเรียนปากพลีวิทยาคาร ตำบลเกาะโพธิ์ จังหวัด นครนายก เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการทดลองปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

2.1.5 รูปแบบการจัดกิจกรรม

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ และสร้างพื้นฐานความเข้าใจในการ ผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริมความรู้สุขภาวะ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

การผลิตสื่อและกิจกรรมเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ “การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้สุขภาวะ”

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้มีทักษะในการผลิตสื่อและสร้างกิจกรรม เพื่อการส่งเสริมความรู้สุขภาวะในรูปแบบต่าง ๆ

รูปแบบ : กิจกรรมที่ให้เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติในการผลิต สื่อ โดยมีกิจกรรมย่อย ดังนี้ การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการส่งเสริมความรู้ การผลิต รายการโทรทัศน์เพื่อการส่งเสริมความรู้ การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมความรู้

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวช และนายเลิศฤทธิ์ ทรัพย์เฉลิม จากสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2.1.6 การวัดและประเมินผลเยาวชนเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้

1) ประเมินความรู้ในการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะก่อนและหลังการ เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบความรู้

2) ประเมินความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ในการผลิตสื่อเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

2.2 ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อเพื่อ การส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนที่ร่วมค่ายการเรียนรู้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ ส่วนมากเป็นผู้หญิง ร้อยละ 86.70 เป็นชาย ร้อยละ 13.30 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ร้อยละ 100.00 มีสถานภาพทาง ครอบครัว บิดามารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 66.70 รองลงมาบิดามารดาแยกกันอยู่ ร้อยละ

26.70 น้อยที่สุด คือ บิดาหรือมารดาเสียชีวิต ร้อยละ 6.60 ผู้ที่ดูแลเยาวชน คือ บิดาและมารดามากที่สุด ร้อยละ 66.70 รองลงมาเป็นบิดาและปู่ย่าตายาย ร้อยละ 13.00 เท่ากัน น้อยที่สุด คือ มารดา ร้อยละ 6.70 อาชีพของผู้ปกครองรับจ้างมากที่สุด ร้อยละ 40.00 รองลงมาทำเกษตรกรรม ร้อยละ 20.00 น้อยที่สุด คือ ข้าราชการและอื่น ๆ ร้อยละ 6.70 เท่ากัน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนที่ร่วมโครงการ

ข้อมูลทั่วไป (N = 15)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	2	13.30
หญิง	13	86.70
การศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	15	100.00
สถานภาพทางครอบครัว		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	10	66.70
บิดามารดาแยกกันอยู่	4	26.70
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	1	6.60
ผู้ดูแลเยาวชนในปัจจุบัน		
บิดามารดา	10	66.70
บิดา	2	13.30
มารดา	1	6.70
ปู่ย่าตายาย	2	13.30
อาชีพของผู้ปกครอง		
เกษตรกรรม	3	20.00
ข้าราชการ	1	6.70
ค้าขาย	2	13.30
รับจ้าง	6	40.00
แม่บ้าน	2	13.30
อื่น ๆ	1	6.70

2.2.2 ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนการดำเนินการพบว่า เยาวชนมีความรู้มากที่สุดเกี่ยวกับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ มีจำนวน 1 ข้อ คือ งานออกแบบที่ดี ควร

มีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area) ร้อยละ 93.30 รองลงมา มี 3 ข้อ คือ ขนาดกระดาษมาตรฐาน A4 พับครึ่งจะได้เป็นขนาดกระดาษมาตรฐาน A3 เราสามารถออกแบบปกหนังสือโดยใช้โปรแกรม Photoshop เท่านั้น การบันทึกแบบ .psd เราสามารถนำไฟล์นั้นมาแก้ไขเพิ่มเติมในโปรแกรม Photoshop ได้ ร้อยละ 86.70 เท่ากัน ส่วนน้อยที่สุดมีจำนวน 1 ข้อ คือ ค่าสีในระบบ RGB ย่อมาจาก Red Green Black ร้อยละ 20.00 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 คะแนนความรู้ของเยาวชนก่อนดำเนินการค่ายการเรียนรู้

ข้อที่	ข้อคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	ขนาดกระดาษมาตรฐาน A4 พับครึ่งจะได้เป็นขนาดกระดาษมาตรฐาน A3	13	86.70	2	13.30
2	การทำพื้นหลังของภาพให้จางลงเราต้องใช้คำสั่ง Opacity ในการปรับแต่ง	11	73.30	4	26.70
3	ขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับงานออกแบบหนังสือขนาด A5 คือ 12-16 point	7	46.70	8	53.30
4	มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 นิ้ว ยาว 29.7 นิ้ว	7	46.70	8	53.30
5	โปรแกรม Photoshop สามารถตัดต่อวิดีโอและเพลงได้	8	53.30	7	46.70
6	งานออกแบบที่ดี ควรมีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area)	14	93.30	1	6.70
7	เราสามารถออกแบบปกหนังสือโดยใช้โปรแกรม Photoshop เท่านั้น	13	86.70	2	13.30
8	การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษเย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บแบบมุงหลังคา	11	73.30	4	26.70
9	การใส่เส้นขอบให้กับตัวหนังสือหรือขอบวัตถุเรียกว่าการใส่ Stroke	12	80.00	3	20.00
10	ค่าสีที่เหมาะสมกับงานด้านสิ่งพิมพ์คือ RGB	4	26.70	11	73.30
11	การ Export ไฟล์งานให้พื้นหลังสีขาวเป็นลักษณะโปร่งใส ต้องเลือกบันทึกไฟล์เป็นประเภท .png	4	26.70	11	73.30

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
12	การบันทึกแบบ .psd เราสามารถนำไฟล์นั้นมาแก้ไขเพิ่มเติมในโปรแกรม Photoshop ได้	13	86.70	2	13.30
13	คอลัมน์ (column) หมายถึง ตัวหนังสือที่พิมพ์เป็นแถวๆ ตามแนวดิ่งในหน้าหนังสือ	10	66.70	5	33.30
14	ค่าสีในระบบ RGB ย่อมาจาก Red Green Black	3	20.00	12	80.00
15	ในโปรแกรม Microsoft Word เราไม่สามารถปรับแต่งสีของรูปภาพได้	11	73.30	4	26.70
16	รูปแบบอักษรไทยที่นิยมใช้เป็นมาตรฐานคือ TH SarabunPSK	5	33.30	10	66.70
17	การใส่เลขหน้าสามารถใส่ได้เฉพาะด้านล่างของหนังสือ	12	80.00	3	20.00
18	ค่าสีในระบบ CMYK เหมาะสมสำหรับงานประเภทสิ่งพิมพ์	10	66.70	5	33.30
19	Wrap Text คือ คำสั่งในการจัดการรูปภาพกับตัวอักษรร่วมกัน	10	66.70	5	33.30
20	โปรแกรม Microsoft Word และ Photoshop สามารถทำตัวหนังสือให้เป็นลักษณะ 3 มิติได้	13	86.70	2	13.30

ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังการดำเนินการพบว่า เยาวชนมีความรู้มากที่สุดเกี่ยวกับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 3 ข้อ คือ งานออกแบบที่ดีควรมีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area) การใส่เส้นขอบให้กับตัวหนังสือหรือขอบวัตถุเรียกว่าการใส่ Stroke การใส่เลขหน้าสามารถใส่ได้เฉพาะด้านล่างของหนังสือ ร้อยละ 100 รองลงมา มีจำนวน 6 ข้อ คือ ขนาดกระดาษมาตรฐาน A4 พับครึ่งจะได้เป็นขนาดกระดาษมาตรฐาน A3 โปรแกรม Photoshop สามารถตัดต่อวิดีโอและเพลงได้ เราสามารถออกแบบปกหนังสือโดยใช้โปรแกรม Photoshop เท่านั้น การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษเย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บแบบมุงหลังคา การบันทึกแบบ .psd เราสามารถนำไฟล์นั้นมาแก้ไขเพิ่มเติมในโปรแกรม Photoshop ได้ และ ค่าสีในระบบ CMYK เหมาะสมสำหรับงานประเภทสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 93.30 เท่ากัน ส่วนน้อยที่สุดมีจำนวน 2 ข้อ คือ การ Export ไฟล์งานให้พื้นหลังสีขาวเป็นลักษณะโปร่งใส ต้องเลือกบันทึกไฟล์เป็นประเภท .png และ ค่าสีในระบบ RGB ย่อมาจาก Red Green Black ร้อยละ 53.30 เท่ากัน ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 คะแนนความรู้ของเยาวชนหลังดำเนินการค่ายการเรียนรู้

ข้อที่	ข้อความถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	ขนาดกระดาษมาตรฐาน A4 พับครึ่งจะ ได้เป็นขนาดกระดาษมาตรฐาน A3	14	93.30	1	6.70
2	การทำพื้นหลังของภาพให้จางลงเราต้อง ใช้คำสั่ง Opacity ในการปรับแต่ง	13	86.70	2	13.30
3	ขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับงาน ออกแบบหนังสือขนาด A5 คือ 12-16 point	12	80.00	3	20.00
4	มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 นิ้ว ยาว 29.7 นิ้ว	13	86.70	2	13.30
5	โปรแกรม Photoshop สามารถตัดต่อ วิดีโอและเพลงได้	14	93.30	1	6.70
6	งานออกแบบที่ดี ควรมีการเว้นระยะ พื้นที่ปลอดภัย (safety area)	15	100.00	0	0.00
7	เราสามารถออกแบบปกหนังสือโดยใช้ โปรแกรม Photoshop เท่านั้น	14	93.30	1	6.70
8	การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษ เย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บ แบบมุงหลังคา	14	93.30	1	6.70
9	การใส่เส้นขอบให้กับตัวหนังสือหรือขอบ วัตถุเรียกว่าการใส่ Stroke	15	100.00	0	0.00
10	ค่าสีที่เหมาะสมกับงานด้านสิ่งพิมพ์คือ RGB	13	86.70	2	13.30
11	การ Export ไฟล์งานให้พื้นหลังสีขาว เป็นลักษณะโปร่งใส ต้องเลือกบันทึกไฟล์ เป็นประเภท .png	8	53.30	7	46.70
12	การบันทึกแบบ .psd เราสามารถนำไฟล์ นั้นมาแก้ไขเพิ่มเติมในโปรแกรม Photoshop ได้	14	93.30	1	6.70
13	คอลัมน์ (column) หมายถึง ตัวหนังสือที่ พิมพ์เป็นแถวๆ ตามแนวตั้งในหน้า หนังสือ	11	73.30	4	26.70

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
14	ค่าสีในระบบ RGB ย่อมาจาก Red Green Black	8	53.30	7	46.70
15	ในโปรแกรม Microsoft Word เราไม่สามารถปรับแต่งสีของรูปภาพได้	13	86.70	2	13.30
16	รูปแบบอักษรไทยที่นิยมใช้เป็นมาตรฐานคือ TH SarabunPSK	11	73.30	4	26.70
17	การใส่เลขหน้าสามารถใส่ได้เฉพาะด้านล่างของหนังสือ	15	100.00	0	0.00
18	ค่าสีในระบบ CMYK เหมาะสมสำหรับงานประเภทสิ่งพิมพ์	14	93.30	1	6.70
19	Wrap Text คือคำสั่งในการจัดการรูปภาพกับตัวอักษรร่วมกัน	12	80.00	3	20.00
20	. โปรแกรม Microsoft Word และ Photoshop สามารถทำตัวหนังสือให้เป็นลักษณะ 3 มิติได้	13	86.70	2	13.30

ผลการทดสอบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 9 คะแนนและสูงสุด 16 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 12.73 คะแนน และหลังการเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 12 คะแนนและสูงสุด 18 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 17.07 คะแนน โดยเยาวชนมีความรู้หลังการเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้สูงกว่าก่อนฝึกอบรม 4.33 คะแนน ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 คะแนนความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ลำดับนักเรียน ที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (20 คะแนน)					
	ก่อนการดำเนินการ		หลังการดำเนินการ		ความแตกต่าง	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	16	80.00	17	85.00	1	5.00
2	12	60.00	18	90.00	6	30.00
3	15	75.00	15	75.00	0	0.00
4	13	65.00	17	85.00	4	20.00
5	10	50.00	12	60.00	2	10.00

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ลำดับนักเรียน ที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (20 คะแนน)					
	ก่อนการดำเนินการ		หลังการดำเนินการ		ความแตกต่าง	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
6	13	65.00	18	90.00	5	25.00
7	10	50.00	15	75.00	5	25.00
8	16	80.00	18	90.00	2	10.00
9	13	65.00	18	90.00	5	25.00
10	9	45.00	18	90.00	9	45.00
11	15	75.00	18	90.00	3	15.00
12	13	65.00	18	90.00	5	25.00
13	15	75.00	18	90.00	3	15.00
14	10	50.00	18	90.00	8	40.00
15	11	55.00	18	90.00	7	35.00
คะแนนเฉลี่ยรวม	12.73	63.67	17.07	85.33	4.33	21.67

ผลการทดสอบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ ก่อนการดำเนินการมีคะแนนความรู้ อยู่ในระดับน้อยมากที่สุด ร้อยละ 66.70 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.30 ส่วนเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังการดำเนินโครงการมีคะแนนความรู้ อยู่ในระดับมาก มากที่สุด ร้อยละ 66.70 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.70 และน้อยที่สุดมีระดับความรู้ อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 6.60 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ระดับความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ระดับความรู้	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้มาก (18 -20 คะแนน)	0	0.00	10	66.70
ระดับความรู้ปานกลาง (14 -17 คะแนน)	5	33.30	4	26.70
ระดับความรู้น้อย (น้อยกว่า 9-13 คะแนน)	10	66.70	1	6.60

2.2.3 ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ จำนวน 15 ราย พบว่า หลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 17.07 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 12.73 คะแนน ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	15	12.73	2.34	6.57	14	0.00*
หลังดำเนินการ	15	17.07	1.75			

* = $p < 0.05$

2.2.4 ผลความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังดำเนินการ

ผลความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังดำเนินการ เยาวชนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านภาพรวมในการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมาคือด้านวิทยากรในการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการบริการและความสะดวกต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า

ด้านเนื้อหา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมาคือ เนื้อหาสาระสอดคล้องกับกิจกรรมและฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47

ด้านกระบวนการอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ กิจกรรมระหว่างการอบรมน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมาคือ รูปแบบการจัดการฝึกอบรมครั้งนี้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนในการอบรมต่อเนื่องและสอดคล้องกัน และเวลาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 เท่ากัน

ด้านสื่อที่ใช้ในการอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ สื่อมีความชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมาคือ สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหา สื่อมีความเพียงพอกับผู้อบรม และสื่อมีความเหมาะสมกับการจัดอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มี

ค่าเฉลี่ย 4.53 เท่ากัน และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ สื่อมีความเหมาะสมกับระยะเวลา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20

ด้านวิทยากรในการอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ให้การดูแลเอาใจใส่และมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถจัดการฝึกอบรมได้อย่างราบรื่น และนักเรียนมีความศรัทธาในตัวผู้ดำเนินการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมา คือ ความรู้ความชำนาญในเรื่องที่อบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ สามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมได้ดี และอำนวยความสะดวกและบริการได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 เท่ากัน

ด้านการบริการและความสะดวกต่าง ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ คณะผู้ดำเนินการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา คือ สถานที่อบรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.47 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การจัดอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33

ด้านผลที่ได้รับจากการอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ นักเรียนมีความพอใจที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้และนักเรียนชอบวิธีการอบรมในครั้งนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมา คือ การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อสุขภาวะเพิ่มมากขึ้น และนักเรียนมีความสุขและสนุกสนานในระหว่างเข้ารับการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การอบรมครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อสุขภาวะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40

ด้านภาพรวมในการอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพของการจัดฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.87 รองลงมา คือ ความรู้ที่ได้รับ ความน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ความสะดวกสบาย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.73	0.46	มากที่สุด
2	เนื้อหาสาระสอดคล้องกับกิจกรรมและฝึกปฏิบัติ	4.67	0.49	มากที่สุด
3	เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม	4.47	0.52	มาก
4	เนื้อหาสาระการอบรมสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์	4.60	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.62	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
กระบวนการอบรม				
5	รูปแบบการจัดการฝึกอบรมครั้งนี้มีความเหมาะสม	4.60	0.51	มากที่สุด
6	ขั้นตอนในการอบรมต่อเนื่องและสอดคล้องกัน	4.53	0.52	มากที่สุด
7	กิจกรรมระหว่างการอบรมน่าสนใจ	4.67	0.49	มากที่สุด
8	เวลาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.53	0.52	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.58	0.51	มากที่สุด
สื่อที่ใช้ในการอบรม				
9	สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.53	0.52	มากที่สุด
10	สื่อมีความเหมาะสมกับระยะเวลา	4.20	0.56	มาก
11	สื่อมีความชัดเจน	4.60	0.51	มากที่สุด
12	สื่อมีจำนวนพอเพียงกับผู้อบรม	4.53	0.52	มากที่สุด
13	สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดอบรม	4.53	0.52	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.48	0.53	มาก
ด้านวิทยากรในการอบรม				
14	ความรู้ความชำนาญในเรื่องที่อบรม	4.67	0.49	มากที่สุด
15	สามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมได้ดี	4.53	0.64	มากที่สุด
16	สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.73	0.59	มากที่สุด
17	อำนวยความสะดวกและบริการได้อย่างเหมาะสม	4.53	0.64	มากที่สุด
18	ให้การดูแลเอาใจใส่และมีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.73	0.46	มากที่สุด
19	สามารถจัดการฝึกอบรมได้อย่างราบรื่น	4.73	0.46	มากที่สุด
20	ท่านมีความศรัทธาในตัวผู้ดำเนินการอบรม	4.73	0.46	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.67	0.53	มากที่สุด
ด้านการบริการและความสะดวกต่าง ๆ				
21	สถานที่อบรม	4.47	0.52	มาก
22	โสตทัศนูปกรณ์	4.40	0.63	มาก
23	คณะผู้ดำเนินการอบรม	4.60	0.63	มากที่สุด
24	การจัดอาหารและเครื่องดื่ม	4.33	0.72	มาก
25	กิจกรรม/สันทนาการ	4.40	0.74	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.44	0.65	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผลที่ได้รับจากการอบรม				
26	ท่านมีความพอใจที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้	4.73	0.46	มากที่สุด
27	การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น	4.47	0.74	มาก
28	การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะ	4.53	0.52	มากที่สุด
29	การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อสุขภาวะเพิ่มมากขึ้น	4.67	0.49	มากที่สุด
30	การอบรมครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อสุขภาวะ	4.40	0.63	มาก
31	ท่านมีความสุขและสนุกสนานในระหว่างเข้ารับการอบรม	4.67	0.49	มากที่สุด
32	ท่านชอบวิธีการอบรมในครั้งนี้	4.73	0.46	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.60	0.54	มากที่สุด
ภาพรวมในการอบรม				
33	ความรู้ที่ได้รับ	4.67	0.49	มากที่สุด
34	ความน่าสนใจ	4.67	0.49	มากที่สุด
35	ความสะดวกสบาย	4.60	0.51	มากที่สุด
36	ประสิทธิภาพของการจัดฝึกอบรม	4.87	0.35	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.70	0.46	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.59	0.54	มากที่สุด

3. แผนการดำเนินการใช้สื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

หลังจากผลิตสื่อและกำหนดกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัย ผู้นำเกษตรกร เกษตร เยาวชน ร่วมกันดำเนินการใช้สื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้สุขภาวะ โดยเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ จำนวน 30 คน โดยเลือกจากเกษตรกรมีคุณสมบัติ คือ เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรเป็นหลักและอาศัยอยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้สุขภาวะได้อย่างต่อเนื่องตลอดการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการใช้สื่อและกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 4.15 และ ภาพที่ 4.9 - 4.14

ภาพที่ 4.10 โครงการส่งเสริมสุขภาพดี “สุขภาพะดี ชีวิตมีความสุข”

ภาพที่ 4.11 โครงการส่งเสริมสุขภาพ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ”

ภาพที่ 4.12 โครงการส่งเสริมสุขภาพ “แปรรูปต้นแก้วนตะวันเพื่อสุขภาพ”

ภาพที่ 4.13 โครงการส่งเสริมสุขภาพแวลลุ่มชุมชน “บ้านนาอยู่ เกาะโพธิ์” นามอง

ภาพที่ 4.14 โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายและเชื่อมความสัมพันธ์ “แข่งขันกีฬาพื้นบ้านประจำตำบล”

ผลการดำเนินการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้สู่ภาวะ

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเพศชาย ร้อยละ 66.70 อายุเฉลี่ย 52.27 ปี อายุน้อยที่สุด 22 ปี อายุมากที่สุด 75 ปี การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช คิดเป็นร้อยละ 16.70 และน้อยที่สุด ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 3.20 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 56.70 รองลงมา หม้าย ร้อยละ 23.30 และน้อยที่สุดโสด ร้อยละ 20.00 เหตุผลการอาศัยอยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ เป็นคนพื้นที่แต่กำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 76.70 รองลงมา ย้ายถิ่นตามครอบครัว ร้อยละ 13.30 และย้ายตามคู่ชีวิตน้อยที่สุด ร้อยละ 3.30

การบริโภคอาหารโดยปรุงอาหารกินเองมากที่สุด ร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ ซื้ออาหารใส่ถุงที่ปรุงสำเร็จมากินที่บ้าน ร้อยละ 13.30 และซื้อกินตามร้านน้อยที่สุด ร้อยละ 6.70 การออกกำลังกายต่อสัปดาห์ ร้อยละ 70.00 โดยออกกำลังกาย 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มากที่สุด 40.00 รองลงมา 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 20.00 และออกกำลังกาย 3 ครั้งขึ้นไปน้อยที่สุด ร้อยละ 10.00 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 40.00 โดยเป็นความดันโลหิตสูงมากที่สุด ร้อยละ 16.70 รองลงมาโรคมุมิแพ้ไข่มันสูง มีมากกว่า 1 โรค ร้อยละ 6.70 และเป็นเบาหวานน้อยที่สุด ร้อยละ 3.20 โดยรับบริการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลชุมชน ร้อยละ 86.40 โดยรับบริการ 5 ครั้งขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 36.70 รองลงมารับบริการ 3 - 4 ครั้ง ร้อยละ 20.00 และรับบริการ 1 - 2 ครั้งน้อยที่สุด ร้อยละ 16.70

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพที่ได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 80.00 รองลงมา เป็นหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 53.30 วิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 50.00 ส่วนแหล่งข้อมูลข่าวสารที่รับน้อย ที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 13.30 ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	66.70
หญิง	20	33.30
อายุ		
22 - 50 ปี	12	20.30
51 - 55 ปี	7	11.90
56 - 75 ปี	12	18.60
อายุเฉลี่ย 52.27 ปี น้อยที่สุด 22 ปี มากที่สุด 75 ปี		
การศึกษา		
ไม่ได้เรียน	1	3.20
ประถมศึกษา	14	46.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	16.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	5	16.70
อนุปริญญา/ปวส.	2	6.70
ปริญญาตรี	3	10.00
สถานภาพ		
โสด	6	20.00
สมรส	17	56.70
หม้าย	7	23.30
เหตุผลการอาศัยอยู่ในตำบลเกาะโพธิ์		
คนพื้นที่แต่กำเนิด	23	76.70
ย้ายถิ่นตามครอบครัว	4	13.30
ย้ายมาทำงาน/ทำมาหากิน	2	6.70
ย้ายตามคู่ชีวิต	1	3.30

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
การบริโภคอาหาร		
ปรุงอาหารกินเอง	24	80.00
ซื้อกินตามร้าน	2	6.70
ซื้ออาหารใส่ถุงที่ปรุงสำเร็จมากินที่บ้าน	4	13.30
การออกกำลังกายแต่ละสัปดาห์		
ไม่ได้ออกกำลังกาย	9	30.00
ออกกำลังกาย	21	70.00
1 ครั้ง	6	20.00
2 ครั้ง	12	40.00
3 ครั้งขึ้นไป	3	10.00
โรคประจำตัว		
ไม่มีโรคประจำตัว	18	60.00
มีโรคประจำตัว	12	40.00
ภูมิแพ้	2	6.70
ความดันโลหิตสูง	5	16.70
ไขมันสูง	2	6.70
เบาหวาน	1	3.20
มีมากกว่า 1 โรค	2	6.70
การรับบริการการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลในชุมชน		
ในรอบปีที่ผ่านมา		
ไม่รับบริการ	8	13.60
รับบริการ	22	86.40
1 - 2 ครั้ง	5	16.70
3 - 4 ครั้ง	6	20.00
5 ครั้งขึ้นไป	11	36.70
แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพที่ได้รับ*		
วิทยุกระจายเสียง	15	50.00
โทรทัศน์	24	80.00

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	16	53.30
อินเทอร์เน็ต	4	13.30
เสียงตามสาย	13	43.30
ป้าย/โปสเตอร์/แผ่นพับ/สิ่งพิมพ์	6	20.00
กำหนดผู้ใหญ่บ้าน	8	26.70
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	12	40.00
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/พยาบาล	11	36.70
บุคคลในครอบครัว/เพื่อนบ้าน	6	20.00

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. การมีส่วนร่วมกิจกรรมของคนในชุมชน

การมีส่วนร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมงานประเพณี เช่น สงกรานต์ วันเข้าและออกพรรษา วันพ่อ วันแม่ ฯลฯ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.70 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ร่วมกิจกรรมเสริมความรู้ เช่น การป้องกันยาเสพติด การส่งเสริมสุขภาพ ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 3.67 อยู่ในระดับมาก และเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระ เช่น ทำไม้กวาด การจักสาน ฯลฯ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.77 อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การมีส่วนร่วมกิจกรรมของคนในชุมชน

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1	กิจกรรมทางศาสนา เช่น ไปวัด-ไปโบสถ์ ฯลฯ	3.60	0.82	มาก
2	งานประเพณี เช่น สงกรานต์ วันเข้าและออกพรรษา วันพ่อ วันแม่ ฯลฯ	3.70	1.05	มาก
3	งานรื่นเริงบันเทิง เช่น วันเด็ก วันปีใหม่ ฯลฯ	3.20	0.85	ปานกลาง
4	กิจกรรมเสริมความรู้ เช่น การป้องกันยาเสพติด การส่งเสริมสุขภาพ ฯลฯ	3.67	0.80	มาก
5	กิจกรรมอาสาเพื่อชุมชน เช่น ตำรวจบ้านอาสาสมัครหมู่บ้าน ฯลฯ	3.33	0.96	ปานกลาง
6	กิจกรรมรณรงค์สุขภาพ เช่น การป้องกันไข้เลือดออก การลด ความอ้วน ฯลฯ	3.43	1.11	ปานกลาง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
7	กิจกรรมส่งเสริมอาชีพอิสระ เช่น ทำไม้กวาด การจักสาน ฯลฯ	2.77	1.11	ปานกลาง
8	กิจกรรมออกกำลังกาย เช่น เดินแอโรบิค เดิน-วิ่ง ขี่จักรยาน ฯลฯ	3.17	1.15	ปานกลาง
9	กิจกรรมการเมือง เช่น การเลือกตั้ง ฯลฯ	3.57	1.14	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		3.38	0.99	ปานกลาง

3. ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

3.1 ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการ มีความรู้เฉลี่ยรวม ร้อยละ 62.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการมีความรู้มากที่สุด คือ ข้อที่ 4 คือ ข้อใดคือการปฏิบัติตนที่ถูกต้องของการรับประทานอาหาร ร้อยละ 93.30 รองลงมาเป็นข้อที่ 2 คือ ข้อใดจัดว่าเป็นพฤติกรรมของการป้องกันโรค ร้อยละ 76.70 และข้อที่น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 15 เมื่อเกิดปัญหาไม่สบายใจควรหาวิธีการแก้ไขอย่างไร ร้อยละ 30.00 ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการ

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	ข้อใดเป็นพฤติกรรมที่มีผลเสียต่อสุขภาพ	17	56.70	13	43.30
2	ข้อใดจัดว่าเป็นพฤติกรรมของการป้องกันโรค	23	76.70	7	23.30
3	เราควรทำความสะอาดมือทุกครั้งเมื่อใด	22	73.30	8	26.70
4	ข้อใดคือ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องของการรับประทานอาหาร	28	93.30	2	6.70
5	โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากๆ คือโรคใด	17	56.70	13	43.30
6	โรคที่เกิดจากการดื่มสุรามากๆ คือโรคใด	21	70.00	9	30.00
7	ยาเสพติดประเภทสารระเหยเป็นอันตรายต่อระบบใดของร่างกายมากที่สุด	13	43.30	17	56.70
8	ข้อใดทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น	19	63.30	11	36.70

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
9	การกระทำข้อใดไม่ใช่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว	15	50.00	15	50.00
10	ถ้ามีปัญหาก่อเกิดขึ้นในครอบครัว เราควรปฏิบัติตนอย่างไร	20	66.70	10	33.30
11	ครอบครัวจะมีความสุข ถ้าสมาชิกทุกคนปฏิบัติอย่างไร	20	66.70	10	33.30
12	ข้อใดเป็นหลักการออกกำลังกายที่ถือว่าถูกต้อง	27	90.00	3	10.00
13	เหตุผลสำคัญที่ต้องตรวจสุขภาพประจำปี	16	53.30	14	46.70
14	เหตุใดการนอนหลับจึงเป็นการพักผ่อนที่ดีที่สุด	22	73.30	8	26.70
15	เมื่อเกิดปัญหาไม่สบายใจควรหาวิธีการแก้ไขอย่างไร	9	30.00	21	70.00
16	ข้อใดไม่ใช่การผ่อนคลายความเครียดที่ดี	19	63.30	11	36.70
17	ผู้มีสุขภาพจิตดี จะมีลักษณะในข้อใด	21	70.00	9	30.00
18	การลดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นหน้าที่ของใคร	17	56.70	13	43.30
19	ข้อใดเป็นการกระทำโดยขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม	15	50.00	15	50.00
20	การปฏิบัติในข้อใดเป็นการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมที่สุด	15	50.00	15	50.00
เฉลี่ยรวม		18.80	62.67	11.20	37.33

ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการ มีความรู้เฉลี่ยรวม ร้อยละ 92.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการมีความรู้มากที่สุด คือ ข้อที่ 3 เราควรทำความสะอาดมือทุกครั้งเมื่อใด ข้อที่ 4 ข้อใดคือการปฏิบัติตนที่ถูกต้องของการรับประทานอาหาร ข้อที่ 6 โรคที่เกิดจากการดื่มสุรามากๆ คือโรคใด ข้อที่ 8 ข้อใดทำให้ครอบครัวมีความสุขอบอุ่น ข้อที่ 12 ข้อใดเป็นหลักการออกกำลังกายที่ถือว่าถูกต้อง ข้อที่ 14 เหตุใดการนอนหลับจึงเป็นการพักผ่อนที่ดีที่สุด ร้อยละ 100.00 รองลงมาเป็นข้อที่ 1 ข้อใดเป็นพฤติกรรมที่มีผลเสียต่อสุขภาพ ข้อที่ 5 โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากๆ คือโรคใด ข้อที่ 11 ครอบครัวจะมีความสุข ถ้าสมาชิกทุกคนปฏิบัติอย่างไร ข้อที่ 15 เมื่อเกิดปัญหาไม่สบายใจควรหาวิธีการแก้ไขอย่างไร ข้อที่ ร้อยละ 96.70 น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 7 ยาเสพติดประเภทสารระเหยเป็นอันตรายต่อระบบใดของร่างกายมากที่สุด ร้อยละ 60.00 ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการ

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	ข้อใดเป็นพฤติกรรมที่มีผลเสียต่อสุขภาพ	29	96.70	1	3.30
2	ข้อใดจัดว่าเป็นพฤติกรรมของการป้องกันโรค	26	86.70	4	13.30
3	เราควรทำความสะอาดมือทุกครั้งเมื่อใด	30	100.00	0	0.00
4	ข้อใด คือ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องของการรับประทานอาหาร	30	100.00	0	0.00
5	โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากๆ คือโรคใด	29	96.70	1	3.30
6	โรคที่เกิดจากการดื่มสุรามากๆ คือโรคใด	30	100.00	0	0.00
7	ยาเสพติดประเภทสารระเหยเป็นอันตรายต่อระบบใดของร่างกายมากที่สุด	18	60.00	12	40.00
8	ข้อใดทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น	30	100.00	0	0.00
9	การกระทำข้อใดไม่ใช้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว	28	93.30	2	6.70
10	ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว เราควรปฏิบัติตนอย่างไร	28	93.30	2	6.70
11	ครอบครัวจะมีความสุข ถ้าสมาชิกทุกคนปฏิบัติอย่างไร	29	96.70	1	3.30
12	ข้อใดเป็นหลักการออกกำลังกายที่ถือว่าถูกต้อง	30	100.00	0	0.00
13	เหตุผลสำคัญที่ต้องตรวจสุขภาพประจำปี	28	93.30	2	6.70
14	เหตุใดการนอนหลับจึงเป็นการพักผ่อนที่ดีที่สุด	30	100.00	0	0.00
15	เมื่อเกิดปัญหาไม่สบายใจควรรหาวิธีการแก้ไขอย่างไร	29	96.70	1	3.30
16	ข้อใดไม่ใช้การผ่อนคลายความเครียดที่ดี	28	93.30	2	6.70
17	ผู้มีสุขภาพจิตดี จะมีลักษณะในข้อใด	27	90.00	3	10.00
18	การลดปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นหน้าที่ของใคร	25	83.30	5	16.70
19	ข้อใดเป็นการกระทำโดยขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม การปฏิบัติในข้อใดเป็นการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมที่สุด	24	80.00	6	20.00
20	ข้อใดเป็นพฤติกรรมที่มีผลเสียต่อสุขภาพ	25	83.30	5	16.70
เฉลี่ยรวม		27.65	92.17	2.35	7.83

ผลการทดสอบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้คะแนนต่ำสุด 5 คะแนนและสูงสุด 18 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 12.53 คะแนน และหลังการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้คะแนนต่ำสุด 13 คะแนนและสูงสุด 20 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 18.43 คะแนน โดยเกษตรกรมีความรู้หลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ 5.90 คะแนน ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ลำดับคนที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (50 คะแนน)		
	หลังการดำเนินการ	ก่อนการดำเนินการ	ความแตกต่าง
1	20	18	2
2	17	9	8
3	18	12	6
4	18	12	6
5	19	13	6
6	20	16	4
7	13	7	6
8	20	16	4
9	20	15	5
10	17	11	6
11	19	14	5
12	19	8	11
13	17	11	6
14	13	5	8
15	19	12	7
16	19	13	6
17	17	11	6
18	20	14	6
19	20	16	4
20	20	17	3
21	17	9	8
22	19	15	4

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ลำดับคนที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (50 คะแนน)		
	หลังการดำเนินการ	ก่อนการดำเนินการ	ความแตกต่าง
23	19	13	6
24	19	12	7
25	19	12	7
26	19	15	4
27	19	12	7
28	19	12	7
29	19	13	6
30	19	13	6
คะแนนเฉลี่ยรวม	18.43	12.53	5.90

ผลการทดสอบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 70.00 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.67 และระดับน้อย ร้อยละ 13.33 ส่วนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 93.33 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 6.67 ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ระดับความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ระดับความรู้	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้มาก (16 - 20 คะแนน)	4	13.33	28	93.33
ระดับความรู้ปานกลาง (11 - 15 คะแนน)	21	70.00	2	6.67
ระดับความรู้น้อย (5 - 10 คะแนน)	5	16.67	0	0.00

3.2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ จำนวน 30 ราย พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 18.43 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 12.53 คะแนน ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	12.53	1.77	18.48	29	0.00*
หลังดำเนินการ	30	18.43	2.94			

* = $p < 0.05$

4. ผลของความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

4.1 ผลของความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อสุขภาวะก่อนและหลังที่เข้าร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมแตกต่างกัน โดยก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีความคิดอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 และหลังเข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านสุขภาวะทางกาย เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสุขภาวะทางกายก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 และหลังเข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66

ด้านสุขภาวะทางจิต เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสุขภาวะทางจิตก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.31 และหลังเข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84

ด้านสุขภาวะทางสังคม เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสุขภาวะทางสังคมก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 และหลังเข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01

ด้านสุขภาวะทางปัญญา เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสุขภาวะทางปัญญาก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 และหลังเข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07

ด้านสุขภาวะทางสภาพแวดล้อม เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อสุขภาวะทางสภาพแวดล้อมก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.02 และหลังเข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	ข้อความ	หลังเข้าร่วมกิจกรรม			ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		
		\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
สุขภาวะทางกาย							
1	ทุกวันนี้ท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์	3.77	0.50	มาก	3.60	0.67	มาก
2	ท่านนอนหลับพักผ่อนได้อย่างปกติและเพียงพอ	3.90	0.55	มาก	3.13	0.94	ปานกลาง
3	การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดท้อง ปวดตามตัว ปวดหัว ทำให้ท่านสามารถดำเนินชีวิตประจำวันเป็นปกติ	3.47	1.04	ปานกลาง	2.73	0.58	ปานกลาง
4	ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน ทั้งงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.67	0.55	มาก	3.50	0.73	ปานกลาง
5	ท่านได้รับประทานอาหารครบทุกมื้อในแต่ละวัน	3.77	0.82	มาก	3.40	0.86	ปานกลาง
6	ในการดำรงชีวิตอยู่ ท่านไม่จำเป็นต้องพึ่งพาคือคนอื่น	3.63	0.93	ปานกลาง	2.87	0.57	น้อย
7	ในแต่ละวันท่านพอใจที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ	3.67	0.55	มาก	3.37	0.76	ปานกลาง
8	ท่านไม่จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลเพื่อที่จะทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน	3.43	1.14	ปานกลาง	2.67	0.61	ปานกลาง
9	ท่านสามารถทำงานได้อย่างที่เคยทำมาด้วยความกระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า	3.63	0.49	มาก	3.47	0.82	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย	3.66	0.73	มาก	3.19	0.73	ปานกลาง

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	หลังเข้าร่วมกิจกรรม			ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		
		\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
สุขภาวะทางจิต							
10	ทุกวันนี้ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่	4.03	0.41	มาก	3.73	0.87	มาก
11	ท่านมีสมาธิในการทำงานต่าง ๆ สำเร็จตามที่ต้องการได้	3.97	0.49	มาก	3.53	0.82	มาก
12	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในชีวิตของตนเอง	4.03	0.49	มาก	3.60	0.93	มาก
13	ท่านรู้สึกพอใจรูปร่างหน้าตาของตนเอง	3.87	0.78	มาก	3.50	1.07	ปานกลาง
14	ทุกวันนี้ท่านมักจะมีอารมณ์ดีเสมอ (เช่น ไม่เหงา ไม่เศร้า ไม่หดหู่ ไม่สิ้นหวัง ไม่วิตกกังวล ไม่เครียด)	3.83	1.09	ปานกลาง	2.83	0.87	น้อย
15	ท่านรู้สึกว่าชีวิตของท่านไม่น่าเบื่อหน่ายมีแต่ความสุขใจ	3.39	1.11	ปานกลาง	2.80	0.81	น้อย
16	ท่านมีผู้รับฟังให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น	3.47	0.63	ปานกลาง	3.07	0.83	ปานกลาง
17	ท่านมั่นใจว่าจะสามารถเอาชนะปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.97	0.32	มาก	3.34	0.85	ปานกลาง
18	ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมาย มีคุณค่าต่อผู้อื่น	3.97	0.56	มาก	3.37	0.89	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย	3.84	0.60	มาก	3.31	0.88	ปานกลาง
ด้านสุขภาวะทางสังคม							
19	ทุกวันนี้ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนในชุมชน	3.97	0.56	มาก	3.73	0.78	มาก
20	ท่านพอใจที่ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ท่านทุกครั้ง	3.90	0.66	มาก	3.50	0.86	ปานกลาง

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	หลังเข้าร่วมกิจกรรม			ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		
		\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
21	ท่านรู้สึกเป็นสุขในการช่วยเหลือผู้อื่นที่มีปัญหา	4.03	0.61	มาก	3.67	1.06	มาก
22	ท่านมักมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนที่จัดขึ้นเมื่อมีโอกาส	4.13	0.68	มาก	3.57	0.90	มาก
23	สมาชิกในครอบครัวท่านมีความรักใคร่ผูกพันต่อกัน	3.87	0.82	มาก	3.37	1.00	ปานกลาง
24	ท่านคิดว่าท่านเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	4.07	0.58	มาก	3.53	0.94	มาก
25	หากคนในชุมชนเดือดร้อนท่านยินดีช่วยเหลือเต็มที่	4.10	0.61	มาก	3.60	1.00	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.01	0.65	มาก	3.57	0.93	มาก
ด้านสุขภาวะทางปัญญา							
26	ในการดำรงชีวิตทุกวันนี้ท่านคิดว่าทำดียอมไม่ได้ดี	4.00	0.37	มาก	3.70	0.84	มาก
27	ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าของชีวิต	4.30	0.53	มาก	3.77	0.77	มาก
28	ท่านภูมิใจในความสำเร็จของงานที่ทำ	4.10	0.55	มาก	3.63	0.85	มาก
29	ท่านยึดมั่นต่อหลักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง	3.93	0.52	มาก	3.57	0.73	มาก
30	ท่านใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล	4.13	0.68	มาก	3.60	0.81	มาก
31	ท่านมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่	3.97	0.56	มาก	3.50	0.90	ปานกลาง
32	ท่านมีความสุขเมื่อคนในชุมชนร่วมแรงร่วมใจกัน	4.10	0.55	มาก	3.77	0.86	มาก
33	ท่านยอมรับเชื่อถือวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน	4.17	0.70	มาก	3.63	1.00	มาก

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	หลังเข้าร่วมกิจกรรม			ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		
		\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
34	ท่านรู้สึกเห็นอกเห็นใจเมื่อเห็นผู้อื่นถูกเบียดเบียน	3.90	0.61	มาก	3.40	0.93	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย	4.07	0.56	มาก	3.62	0.85	มาก
ด้านสุขภาวะทางสภาพแวดล้อม							
35	ระบบคมนาคมขนส่งในชุมชนของท่านมีความสะดวกทุกฤดูกาล	3.93	0.74	มาก	3.30	0.84	ปานกลาง
36	แหล่งน้ำสำหรับการเกษตรในชุมชนของท่านมีเพียงพอ	3.67	0.71	มาก	3.53	0.78	มาก
37	ครัวเรือนของท่านมีน้ำสะอาดดื่มและใช้อย่างเพียงพอตลอดปี	3.80	0.71	มาก	3.47	0.94	ปานกลาง
38	พืชผักพื้นบ้านที่ใช้บริโภคเป็นอาหารในครัวเรือนของท่านมีเพียงพอ	3.70	0.75	มาก	3.27	0.87	ปานกลาง
39	ท่านมีการใช้พืชที่เป็นยาสมุนไพรสำหรับรักษาโรค	3.37	0.67	ปานกลาง	3.13	0.90	ปานกลาง
40	ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ทำการเกษตรของท่าน	3.90	0.55	มาก	3.07	0.74	ปานกลาง
41	การไม่ใช้สารเคมีหรือสารจำกัดศัตรูพืชสำหรับทำการเกษตรของท่าน	3.13	0.82	มาก	2.47	0.68	ปานกลาง
42	ปัญหาขยะมูลฝอยและระบบการกำจัดขยะในชุมชนของท่านลดลง	2.97	0.61	มาก	2.40	0.50	ปานกลาง
43	มลพิษหรือเหตุอันตรายในชุมชนของท่านลดลง	3.27	0.87	ปานกลาง	2.63	0.56	ปานกลาง
44	กฎระเบียบในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่านไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสีย	3.57	0.63	มาก	2.93	0.74	ปานกลาง
45	การจัดสภาพแวดล้อมบ้านเรือนของท่านสะอาดและปลูกต้นไม้ร่มรื่น	3.80	0.66	มาก	3.27	0.83	ปานกลาง

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	หลังเข้าร่วมกิจกรรม			ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		
		\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
45	ความปลอดภัยในทรัพย์สินในชุมชนของท่านมีความปลอดภัย	3.83	0.59	มาก	3.27	0.78	ปานกลาง
47	มีส่วนร่วมสำหรับใช้ประโยชน์ทำกิจกรรมร่วมกันที่พอเพียง	3.50	0.57	ปานกลาง	2.50	0.90	น้อย
	ค่าเฉลี่ย	3.57	0.68	มาก	3.02	0.77	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.64	มาก	3.34	0.83	ปานกลาง

4.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการ

4.2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการโดยรวม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.83 สูงกว่าก่อนการดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.34 ดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยรวมของเกษตรกรก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	3.34	0.83	6.20	29	0.00*
หลังดำเนินการ	30	3.83	0.64			

* = $p < 0.05$

4.2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการสุขภาวะทางกาย

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ โครงการสุขภาวะทางกาย พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วม

โครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.66 สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.19 ดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบความคิดเห็นสุขภาพร่างกายของเกษตรกรก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	3.19	0.73	8.00	29	0.00*
หลังดำเนินการ	30	3.66	0.73			

* = $p < 0.05$

4.2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาพของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการสุขภาพทางจิตใจ

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ โครงการสุขภาพทางจิตใจ พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.84 สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.31 ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบความคิดเห็นสุขภาพทางจิตใจของเกษตรกรก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	3.31	0.88	3.73	29	0.00*
หลังดำเนินการ	30	3.84	0.60			

* = $p < 0.05$

4.2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาพของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการสุขภาพทางสังคม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการโครงการสุขภาพทางสังคม พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้า

ร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.01 สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.57 ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบความคิดเห็นสุขภาวะทางสังคม ของเกษตรกรก่อนและหลังดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	3.57	0.93			
หลังดำเนินการ	30	4.01	0.65	2.50	29	0.02*

* = $p < 0.05$

4.2.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการสุขภาวะทางปัญญา

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการโครงการสุขภาวะทางปัญญา พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.07 สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.62 ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 การเปรียบเทียบความคิดเห็นสุขภาวะทางปัญญาของเกษตรกรก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	3.62	0.85			
หลังดำเนินการ	30	4.07	0.56	3.34	29	0.00*

* = $p < 0.05$

4.2.6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านสุขภาวะของเกษตรกรก่อนและหลังที่เข้าโครงการสุขภาวะทางสภาพแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและการหลังดำเนินการโครงการสุขภาวะทางสภาพแวดล้อม พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.57 สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.02 ดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 การเปรียบเทียบความคิดเห็นสุขภาพทางสภาพแวดล้อม ของเกษตรกรก่อนและหลัง ดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	30	3.02	0.77			
หลังดำเนินการ	30	3.57	0.68	5.34	29	0.00*

* = $p < 0.05$

5. ผลการประเมินโครงการในใช้สื่อและกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพ

5.1 ผลการประเมินโครงการในใช้สื่อและกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพ แยกตามรายโครงการ

ผลการประเมินการใช้สื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.93 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า โครงการส่งเสริมสุขภาพ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” มีความคิดเห็นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายและเชื่อมความสัมพันธ์ “แข่งขันกีฬาพื้นบ้านประจำตำบล” มีค่าเฉลี่ย 4.01 อยู่ในระดับมาก โครงการส่งเสริมสุขภาพ “การแปรรูปต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” มีค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับมาก โครงการส่งเสริมสุขภาพดี “สุขภาพดี ชีวิตมีสุข และ โครงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมชุมชน “บ้านน่าอยู่ เกาะโพธิ์น้ามอง” มีค่าเฉลี่ย 3.89 อยู่ในระดับมาก ส่วนน้อยที่สุด คือ โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น “คู่มือคูใจ ภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ” มีค่าเฉลี่ย 3.86 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละโครงการ พบว่า

โครงการส่งเสริมสุขภาพดี “สุขภาพดี ชีวิตมีสุข” พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 13 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้ ข้อที่ 15 การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาพในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.07 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ความรู้ด้านสุขภาพที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ ข้อที่ 10 บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.03 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาพที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.90 อยู่ในระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมชุมชน “บ้านน่าอยู่ เกาะโพธิ์น้ามอง” พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 13 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้ ข้อที่ 14 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้ และข้อที่ 15 การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาพในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.07 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ความรู้ด้านสุขภาพที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ ข้อที่ 11

โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ มีค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.00 อยู่ในระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น “คู่มือคูใจ ภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ” พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 11 โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ ข้อที่ 15 การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.03 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ ข้อที่ 5 ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.90 อยู่ในระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมสุขภาวะ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ มีค่าเฉลี่ย 4.17 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 6 สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ ข้อที่ 13 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้ ข้อที่ 15 การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.13 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.13 อยู่ในระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมสุขภาวะ “แปรรูปต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ” พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 15 การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.23 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 11 โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ มีค่าเฉลี่ย 4.13 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง

โครงการส่งเสริมสุขภาวะการออกกำลังกายและเชื่อมความสัมพันธ์ “แข่งขันกีฬาพื้นบ้านประจำตำบล” พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 9 สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ มีค่าเฉลี่ย 4.17 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 10 บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ ข้อที่ 14 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้ มีค่าเฉลี่ย 4.13 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 3.07 อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ผลการดำเนินการสื่อและกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
โครงการส่งเสริมสุขภาวะดี “สุขภาวะดี ชีวิตมีสุข”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	2.90	0.71	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.03	0.41	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.31	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.45	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.40	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.93	0.45	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.87	0.43	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.93	0.52	มาก
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.49	มาก
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.64	มาก
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	3.83	0.53	มาก
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพภาวะได้	4.07	0.45	มาก
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้	4.00	0.64	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด	4.07	0.52	มาก
	เฉลี่ยรวม	3.89	0.50	มาก
โครงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมชุมชน “บ้านน้ำอยู่ เกาะโพธิ์น้ำมอง”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	3.00	0.59	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.00	0.45	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.97	0.41	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.87	0.57	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.83	0.46	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.97	0.41	มาก
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.59	มาก
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	3.87	0.57	มาก
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพภาวะได้	4.07	0.45	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้	4.07	0.58	มาก
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด	4.07	0.58	มาก
	เฉลี่ยรวม	3.89	0.51	มาก
โครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น “คู่มือคู่มือใจ ภูมิปัญญาไทยเพื่อสุขภาพ”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	2.90	0.55	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.00	0.37	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.97	0.41	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.45	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.83	0.53	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.83	0.53	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.80	0.55	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.87	0.57	มาก
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.40	มาก
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.61	มาก
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	3.87	0.51	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพ ภาวะได้	3.97	0.49	มาก
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอด แก่บุคคลอื่นได้	3.97	0.56	มาก
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะใน ระดับใด	4.03	0.49	มาก
เฉลี่ยรวม		3.86	0.50	มาก
โครงการส่งเสริมสุขภาพ “ปลูกต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	3.13	0.57	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.07	0.52	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.45	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.45	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ การเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.41	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการ เรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.13	0.51	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการ เรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.17	0.59	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการ เรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.10	0.48	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและ สอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.10	0.48	มาก
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและ สอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.07	0.45	มาก
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการ เรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.10	0.55	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	4.03	0.56	มาก
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพภาวะได้	4.13	0.43	มาก
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้	4.07	0.52	มาก
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด	4.13	0.43	มาก
เฉลี่ยรวม		4.02	0.49	มาก
โครงการส่งเสริมสุขภาพ “แปรรูปต้นแก่นตะวันเพื่อสุขภาพ”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	2.93	0.64	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.03	0.41	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.31	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.32	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.56	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.93	0.37	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.97	0.41	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.97	0.32	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.90	0.48	มาก
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.41	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.13	0.57	มาก
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	4.07	0.45	มาก
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพภาวะได้	4.07	0.52	มาก
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้	4.00	0.37	มาก
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด	4.23	0.50	มาก
	เฉลี่ยรวม	3.95	0.44	มาก
โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายและเชื่อมความสัมพันธ์ “แข่งขันกีฬาพื้นบ้านประจำตำบล”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	3.07	0.52	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.07	0.45	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.97	0.41	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.07	0.45	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.07	0.52	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.00	0.45	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.07	0.58	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.03	0.56	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.17	0.53	มาก

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.13	0.51	มาก
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.20	0.61	มาก
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	4.03	0.56	มาก
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้	4.03	0.49	มาก
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้	4.13	0.68	มาก
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด	4.07	0.52	มาก
เฉลี่ยรวม		4.01	0.52	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		3.93	0.49	มาก

5.2 ผลการประเมินโครงการในใช้สื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะแยกตามรายข้อ

ผลการประเมินการใช้สื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.93 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ข้อที่ 15 การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 11 โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ มีค่าเฉลี่ย 4.08 อยู่ในระดับมาก ข้อที่ 13 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพได้ มีค่าเฉลี่ย 4.06 อยู่ในระดับมาก ส่วนน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 1 ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.99 อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ผลการดำเนินการสื่อและกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะโดยรวม

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
โครงการส่งเสริมสุขภาวะดี “สุขภาวะดี ชีวิตมีสุข”				
1	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ	2.99	0.60	ปานกลาง
2	ความรู้ด้านสุขภาวะที่ได้รับหลังเข้าร่วมโครงการ	4.03	0.44	มาก
3	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.94	0.40	มาก
4	วิธีการดำเนินการของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.99	0.43	มาก
5	ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.98	0.50	มาก
6	สื่อที่ใช้ในโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.94	0.45	มาก
7	กิจกรรมของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.98	0.51	มาก
8	เนื้อหาของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.94	0.47	มาก
9	สถานที่ใช้ดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	3.99	0.50	มาก
10	บรรยากาศการดำเนินงานของโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.01	0.46	มาก
11	โครงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาวะ	4.08	0.60	มาก
12	การเข้าร่วมโครงการนี้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีในด้านสุขภาวะ	3.95	0.53	มาก
13	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพภาวะได้	4.06	0.47	มาก

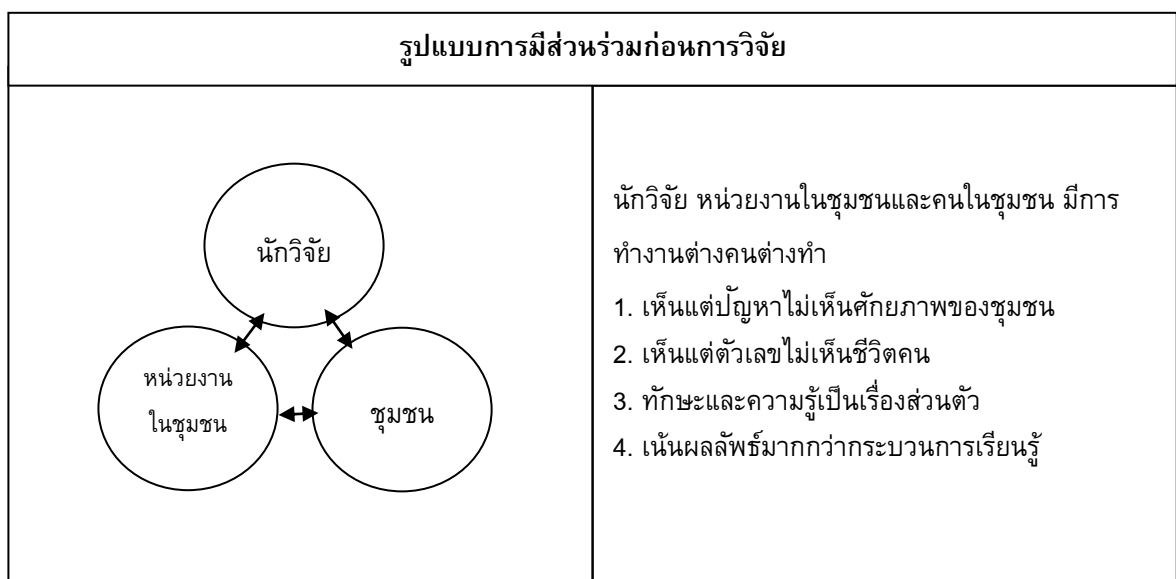
ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
14	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้	4.04	0.56	มาก
15	การเข้าร่วมโครงการนี้ท่านได้ประโยชน์ด้านสุขภาวะในระดับใด	4.10	0.51	มาก
เฉลี่ยรวม		3.93	0.49	มาก

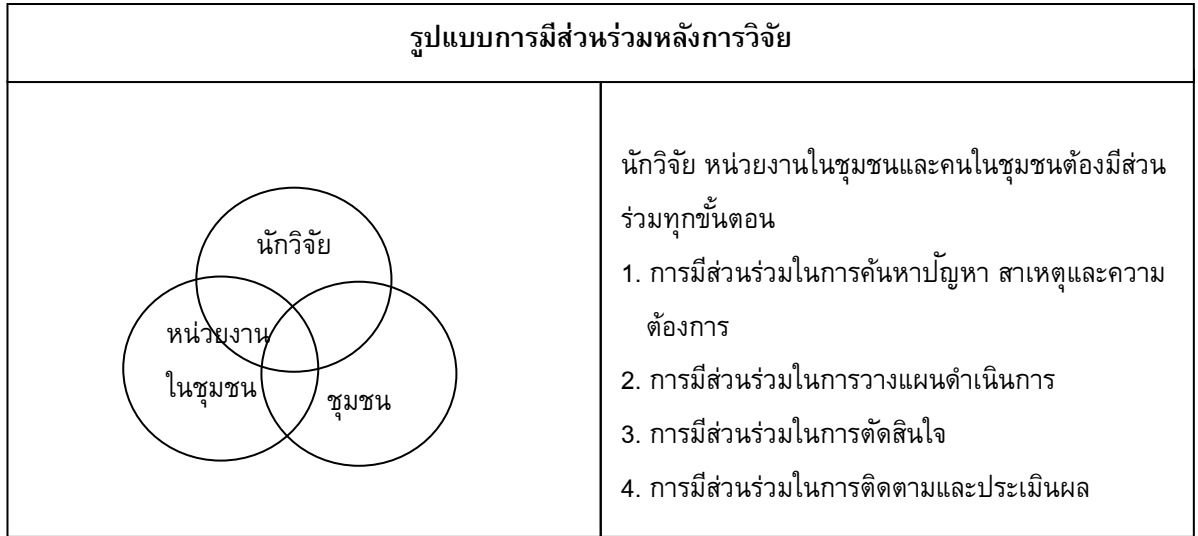
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

จากการศึกษาการพัฒนาสื่อและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก จะเห็นได้ว่าก่อนดำเนินการวิจัย นักวิจัย หน่วยงานในชุมชนและชุมชนต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง โดยเห็นแต่ปัญหาไม่เห็นศักยภาพของชุมชน เห็นแต่ตัวเลขไม่เห็นชีวิตคน ทักชะและความรู้เป็นเรื่องส่วนตัว และเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ดังภาพที่ 4.15

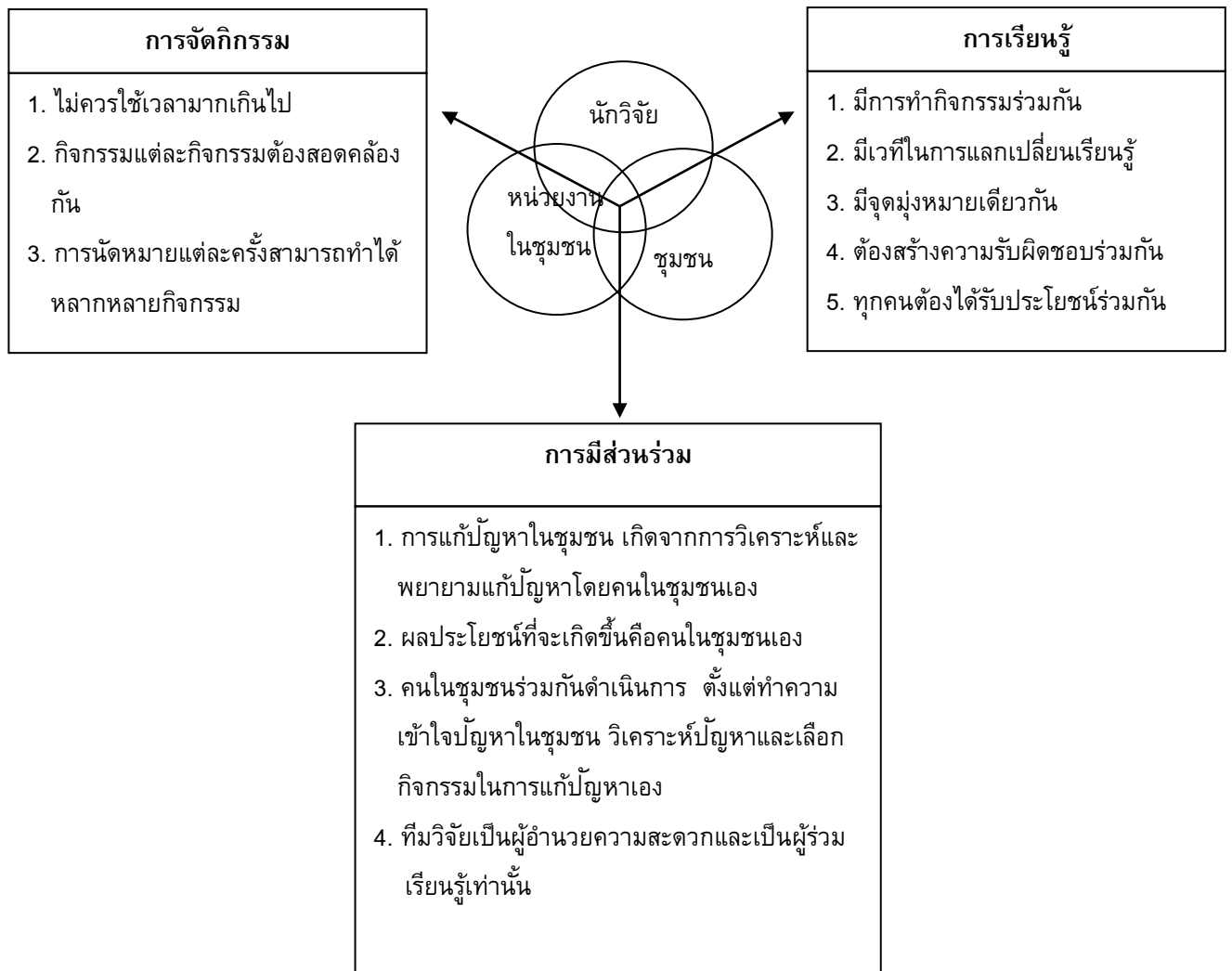
หลังจากดำเนินการโดยนักวิจัยเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานในชุมชนกับประชาชนให้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุและความต้องการ มีการวางแผนดำเนินการและตัดสินใจ ติดตามและประเมินผลร่วมกัน ดังภาพที่ 4.16 และส่งผลให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ ดังภาพที่ 4.17

ภาพที่ 4.15 รูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชุมชนก่อนการวิจัย

ภาพที่ 4.16 รูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชุมชนหลังการวิจัย

ภาพที่ 4.17 รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและชุมชน